

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Kestävä kehitys tapahtumatuotannossa

Festivaalien ekologisuus tuottajan näkökulmasta

Laura Koskinen

Kulttuurituotannon koulutusohjelma (240 op)

Toukokuu/2011

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kulttuurituotannon koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Laura Koskinen	Sivumäärä 42 ja 2 liitesivua
Työn nimi Kestävä kehitys tapahtumatuotannossa: Festivaalien ekologisuus tuottajan näkökulmasta	
Ohjaavat opettajat Sirkku Anttonen, Minna Hautio	
<p>Tiivistelmä</p> <p>Kestävä kehitys on saanut jalansijaa tapahtumatuotannossa jo muutaman vuoden ajan. Yleinen kiinnostus kestävästä kehitystä ja ekologisuutta kohtaan on lisääntynyt, ja myös tapahtumatuottajien on täytynyt ottaa tämä huomioon toiminnassaan.</p> <p>Opinnäytetyöni tavoitteena oli selvittää, miten kestävä kehitys ja erityisesti ekologinen kestävyys on huomioitu suurten suomalaisten ulkoilmafestivaalien toiminnassa. Tutkimus selvitti, miten ekologisuutta toteutetaan käytännössä, mikä on ekologisuuden merkitys organisaation imagolle ja millaisia haasteita ekologisen festivaalin järjestäminen asettaa organisaatiolle. Lisäksi opinnäytetyö käsittelee kestävästä kehitystä ja sen merkitystä tapahtumatuotannossa alan julkaisuihin perustuen.</p> <p>Tutkimus toteutettiin sähköpostikyselynä, johon vastasivat Ruisrockin, Flow Festivalin ja Provinssi-rockin tuottajat. Tuloksista kävi ilmi, että kestävään kehitykseen on kiinnitetty huomiota festivaaleilla vasta muutaman vuoden ajan. Ekologisuus käsitetään nykypäivänä kuitenkin merkittäväksi osa-alueeksi festivaaliorganisaatioiden toiminnassa, ja lisääntyvän tiedon myötä kestävä kehityksen periaatteita pyritään huomioimaan toiminnassa entistä paremmin. Ekologisuus on myös tärkeä arvo festivaalien imagolle.</p> <p>Opinnäytetyö palvelee ammattialaa tutkimuksen tulosten kautta ja peredyttämällä tuottajia yleisesti kestävä kehityksen käytäntöihin tapahtumatuotannossa.</p>	
Asiasanat Tapahtumatuotanto, kestävä kehitys, ekologisuus, festivaali, ilmastonmuutos, kierrätys, ympäristö	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Degree Programme in Cultural Management

ABSTRACT

Author Laura Koskinen	Number of Pages 42 and 2 appendix pages
Title Sustainable development in event management: The environmental aspect of festivals	
Supervisors Sirkku Anttonen, Minna Hautio	
<p>Abstract</p> <p>In the last few years sustainable development has become increasingly important in the field of event management. As the overall interest towards sustainable development and environmentally friendly policies have increased, event producers have had to create new guidelines in their work.</p> <p>The aim of the thesis is to find out how sustainable development and, in particular, environmentally friendly policies have been taken into account in the operation of large Finnish outdoor festivals. The study investigates how environmentally friendly policies are considered in practice, what the significance of an environmentally friendly image is to the organization, and what sort of challenges the producing of an environmentally friendly festival has set for the organization. In addition, the thesis discusses sustainable development and its relevance in event management based on publications of the event industry.</p> <p>The study was conducted as an inquiry to festival organizations via e-mail. Answers to the enquiry were received from Ruisrock, Flow Festival and Provinssirock. The results of the study show that sustainable development has been taken into account in the festivals for only a few years. However, presently environmentally friendly action is considered a significant sector in the operation of the festival organizations, and through increasing awareness, sustainable development is also taken more into account. An environmentally friendly image is also very important to the festivals.</p> <p>The purpose of the thesis is to serve the field through the results of the study and by familiarizing the reader to sustainable development and its procedures in event production in general.</p>	
Keywords Event management, sustainable development, festival, climate change, recycling, environment	

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

1 JOHDANTO	5
2 KESTÄVÄ KEHITYS	7
2.1 Ilmastonmuutos	7
2.2 Kestävän kehityksen määritelmä	8
2.3 Suomen ympäristöpolitiikka	11
2.3.2 Kansallinen kestävän kehityksen strategia	11
2.3.3 Kestävään kehitykseen liittyvä lainsäädäntö	13
3 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	16
3.1 Sähköpostihaastattelu	16
3.2 Tutkimusjoukko	17
4 EKOLOGISUUS TUOTTAJIEN NÄKÖKULMASTA	19
4.1 Ekologisen kestävyysden käsite	19
4.2 Ekologisuus käytännössä	20
4.3 Ekologinen imago	22
5 KESTÄVYYS TAPAHTUMATUOTANNOSSA	26
5.1 Suurten yleisötapahotumien haasteet	26
5.1.1 Energiatuotanto	27
5.1.2 Kuljetukset	28
5.1.3 Hankinnat	30
5.1.4 Jätehuolto	31
5.1.5 Ympäristöjohtaminen	33
5.2 Indikaattorit	33
5.3 Ympäristösertifikaatit	35
6 YHTEENVETO	38
LÄHTEET	40
LIITTEET	43

1 JOHDANTO

Kestävästä kehityksestä on tullut 2000-luvulla trendi-ilmiö, jonka etenemistä vauhdittaa lisääntynyt keskustelu ja uutisointi ilmastonmuutoksen aiheuttamista luonnonmullistuksista. Syyt nopeasti etenevään ilmastonmuutokseen löytyvät asiantuntijoiden mukaan 1900-luvulla alkaneessa teollistumisesta, jonka takia ilmakehäämme pääsee liikaa ilmastolle haitallisia kasvihuonekaasuja. Mikäli ilmiötä ei saada pian pysäytettyä tai ainakin merkittävästi hidastettua, uskotaan seurausten olevan ihmiskunnalle katastrofaaliset. Tästä syystä eri aloilla on herätty kestävään kehitykseen, ja siihen, että ihmisen toiminnan tulisi tapahtua luonnon ehdoilla. Erityisesti hyvinvointivaltioiden asukkaiden tulee tehdä rajuja muutoksia kulutustapoihinsa, mutta oikeita tuloksia saadaan vasta, kun teollisuudenalat ja talouselämä ottavat käyttöön konkreettiset ja järjestelmälliset toimenpiteet ilmastonmuutoksen ehkäisemiseksi. Myös tapahtumatuotanto on jälkensä ympäristöön jättävä ala, jonka tulisi tehdä oma osuutensa kestävä kehityksen edistämiseksi.

Mittavien yleisötapahtumien ikävinä sivutuotteina syntyy kasvihuonepäästöjä ja jätettä ihmismassojen kerääntyessä rajatulle alueelle parin päivän juhlintaa varten. Festivaaleilla on siis väistämättä kuluttava vaikutus ympäristöön. Opinnäytetyöni lähtökohtana on kartoittaa, miten kestävä kehitys on huomioitu järjestetäessä suuren luokan suomalaisia festivaaleja ja minkälaisia haasteita ekologisuus asettaa. Opinnäytetyön tarkoitus on antaa tietoa kestävästä kehityksestä tapahtumatuotannossa sekä siitä, miten ekologisuus ja kestävä kehitys on otettu osaksi suomalaisten festivaaliorganisaatioiden toimintaa.

Kestävään kehitykseen tapahtumatuotannossa on perehdytty muutaman vuoden ajan, mutta aiheesta on julkaistu vasta vähän kirjallisuutta. Tässä opinnäytetyössä yhtenä merkittävänä lähdeteoksena toimii Meegan Jonesin kestävään tapahtumatuotantoon perehtynyt käytännön opas (Jones, 2010). Myös Seinäjoen Ammattikorkeakoulusta ilmestynyt opinnäytetyö käsitteli kestävä tapahtumatuotantoa keskittyen kestävään kehitykseen Provinssirock -festivaalilla (Maula, 2010).

Henkilökohtainen lähtökohtani opinnäytetyön tekemiselle on kiinnostus haavoittuvan elinympäristömme hyvinvointia kohtaan. Haluan kantaa vastuuni tuottajan työssä ja perehtyä käytäntöihin, joiden avulla ilmastonmuutoksen etenemiseen voidaan tapahtumatuotannossa puuttua.

2 KESTÄVÄ KEHITYS

Yleisessä puhekielessä kestävällä kehityksellä viitataan usein ekologiseen kestävyyteen ja ympäristönsuojeluun. Myös ilmastonmuutoksen yhteydessä puhutaan usein kestävästä kehityksestä juuri ekologisuuden näkökulmasta. Tässä luvussa avaan kestävä kehityksen ja ilmastonmuutoksen käsitteitä keskittyen myöhemmin tarkastelemaan suomalaisten festivaalien kestävyyttä pääosin ekologisen kestävyyden näkökulmasta. Esittelen myös lyhyesti aiheeseen liittyvää lainsäädäntöä, joka on olennaista tapahtumatuottajan näkökulmasta.

2.1 Ilmastonmuutos

Ilmasto lämpenee ihmiskunnan aiheuttamien kasvihuonepäästöjen seurauksena. Kasvihuonekaasut päästävät auringon valon maanpinnalle, mutta estävät osaa lämmöksi muuttuneesta energiasta karkaamasta avaruuteen, aiheuttaen niin kutsutun kasvihuoneilmiön. Yleisimpiä ihmisen tuottamia kasvihuonekaasuja ovat hiilidioksidi (CO_2), metaani (CH_4) ja dityppioksidi (N_2O). Eniten kasvihuonekaasuja syntyy fossiilisten polttoaineiden, eli hiilen, öljyn ja maakaasun käytöstä energiantuotannossa ja liikenteessä. Kasvihuonekaasuja syntyy myös muun muassa maataloudessa, kaatopaikoilla ja metsäpaloissa. Ilmasto lämpenee luonnollisenkin kasvihuoneilmiön seurauksena, pitäen planeettamme elämälle suotuisana, mutta ihmisen aiheuttamat kasvihuonekaasut voimistavat luonnollista ilmiötä yli luonnon sietokyvyn. Vuosina 1970–2004 maailman kasvihuonepäästöt ovat kasvaneet 70 prosenttia ja hiilidioksidipäästöt 80 prosenttia esiteolliseen aikaan verrattuna. Maapallon keskilämpötila puolestaan on noussut sadan viime vuoden aikana $0,74\text{ }^{\circ}\text{C}$. (Ilmasto.org 2010.)

Voimistuneella kasvihuoneilmiöllä voi olla katastrofaalisia seurauksia. Ilmastonmuutoksen arvioidaan muun muassa nostavan merenpintaa, jolloin saarivaltiot ja alavat rannikkosueudut hukkuvat. Sen epäillään myös lisäävän äärimmäisiä sääilmiöitä kuten tulvia, kuivuuskausia ja pyörremyrskyjä sekä pienentävän luonnon monimuotoisuutta. Myös trooppisten tautien levinneisyys saattaa lisääntyä. Muutosten odotetaan iskevän ensimmäisenä maailman köyhimmille

alueille, jossa ihmiset joutuvat muutenkin taistelemaan päivittäisen toimeentulonsa puolesta. (mt.)

Keskeisiä kansainvälisiä ilmastomuutoksen torjumiseen tähtääviä sopimuksia ovat YK:n vuonna 1992 solmima ilmastopöytäkirja, joka määrittelee kasvihuonekaasujen rajoittamistyön periaatteet ja yhteistyömuodot sekä vuoden 1997 Kioton pöytäkirja, joka sisältää teollisuusmaiden yksityiskohtaiset päästörajoitusvelvoitteet vuosille 2008–2012 (Kuusisto 2005, 285). Euroopan Unionin sisällä merkittävä ilmastopolitiikan edistysaskel on EU:n joulukuussa 2008 hyväksymä ilmasto- ja energiapaketti, joka sisältää yhteisen, EU:n jäsenmaita koskevan velvoitteen vähentää kasvihuonekaasujen päästöjä vuoteen 2020 mennessä 20 prosentilla vuoteen 1990 verrattuna. Lisäksi paketti sisältää linjaukset siitä, miten EU siirtyy tarvittaessa tiukempaan päästövähennysvelvoitteeseen osana kansainvälistä ilmastopöytäkirjaa. (Valtion ympäristöhallinto 2010a.) Kansainvälisen ilmastopaneelin IPCC:n mukaan teollisuusmaiden tulisi kuitenkin vähentää päästöjään 80–95 prosenttia vuoteen 2050 mennessä, mikäli ilmaston lämpeneminen halutaan pitää alle katastrofaalisen kahden asteen (Suomen luonnonsuojeluliitto 2011). Edessä pitäisi siis olla suhteelliseen nopea siirtyminen päästöttömään yhteiskuntaan. Prosessia voi tukea omatoimisesti vähentämällä päästöjä ja sijoittamalla esimerkiksi uusiutuvaan energiaan. Kierrätys ja kulutuksen vähentäminen ylipäänsä on hyvä ottaa jokaisen yhteisön ”perusrutiineiksi”.

2.2 Kestävän kehityksen määritelmä

Vuonna 1987 valmistuneessa niin kutsutussa ”Brundtlandin raportissa” Ympäristön ja kehityksen maailmankomissio määritteli kestävää kehitystä seuraavasti:

Pyrkimys kestävään kehitykseen tarkoittaa, että ihmiskunnan nykyiset perustarpeet tyydytetään viemättä tulevilta sukupolvilta mahdollisuutta tyydyttää omat tarpeensa. Perustarpeet eivät ole yksinomaan aineellisia ja taloudellisia vaan niihin kuuluvat mm. turvallisuuden ja sivistyksen tarpeet, mikä johtaa kestävän kehityksen käsitteen laajenemiseen. (Valtion ympäristöhallinto 2010b)

Kestävä kehitys on tärkein hyväksytyistä ympäristöpolitiikan periaatteista. 1980-luvulla otettiin ympäristöpolitiikassa käyttöön myös muita periaatteita, kuten aiheuttamisperiaate (saastuttaja maksaa -periaate), jonka mukaan ympäristön pilaajan – eikä esimerkiksi valtion – tulee maksaa tekosistaan. Toinen on varovaisuusperiaate, jossa ajatuksena on lopettaa mikä tahansa toiminta alkuunsa, mikäli on edes aiheetta epäillä sen olevan ympäristölle vaaraksi. (Wahlström 1994, 11.) Kestävän kehityksen kannalta on tärkeää vahvistaa yhteiskunnan ja kansalaisten innovaatio- ja muutoksenhallintakykyä ja fyysistä pääomaa niin, ettei luontopääoma vähene, vaan se tuottaa ihmisille luontopalveluja sukupolvesta toiseen (Valtion ympäristöhallinto 2010c).

Kestävä kehitys voidaan jakaa kolmeen toiminnalliseen ulottuvuuteen: ekologiin, sosiaaliseen ja kulttuuriseen sekä taloudelliseen ulottuvuuteen. Kestävän kehityksen toteutumisen kannalta on tärkeää näiden kolmen ulottuvuuden yhtälainen toimiminen siten, että ne vahvistavat toisiaan. Köyhyyden poistaminen, kestävämmien tuotanto- ja kulutustapojen muuttaminen sekä taloudelliselle ja yhteiskunnallis-sosiaaliselle kehitykselle välttämättömän luonnonvaraperustan turvaaminen ovat kaikki määritellyt kestävän kehityksen olennaisiksi edellytyksiksi. (Ulkoasiainministeriö 2007.)

Ekologisella kestävyydellä tarkoitetaan luonnon monimuotoisuuden ja ekosysteemien toimivuuden säilyttämistä. Ihmisen taloudellisen ja aineellisen toiminnan tulee sopeutua pitkällä aikavälillä luonnon sietokykyyn. Tällä hetkellä teollisuusmaiden luonnonvarojen kulutus ylittää ekologisesti kestävän tason. Ekologisen kestävyuden kannalta olennaista on aiemmin mainitun varovaisuusperiaatteen noudattaminen. Sen mukaan ympäristön tilan heikkenemistä estävien toimien lykkäämistä ei voi perustella täyden tieteellisen näytön puuttumisella. Ekologisen kestävyuden päämääränä on siis taata luonnonvarojen säilyminen tuleville polville. (Valtion ympäristöhallinto 2010c.) Suurissa ulkoilmatapahtumissa ja festivaaleilla ekologisen kestävyuden tulisi olla suurennuslasin alla, sillä tapahtumien väliaikainen luonne aiheuttaa ympäristölle usein huomattavaa kuormittumista. Julkaistun ja luotettavan tiedon ollessa vielä melko vähäistä onkin varovaisuusperiaatteen noudattaminen edelleen tärkeää tapahtumatuotannossa.

Sosiaalisen ja kulttuurisen kestävyys maailmanlaajuisia haasteita ovat köyhyys, ruoka- ja terveydenhuolto, tasa-arvokysymykset ja koulutus. Sosiaalisessa ja kulttuurisessa kestävydessä on kyse näiden haasteiden ratkomisesta ja hyvinvoinnin edellytysten takaamisesta sukupolvelta toiselle. Kansalaisten perushyvinvointi on myös tärkeä edellytys ekologisen kestävyys edistämiseksi yhteiskunnassa. (mt.) Tapahtumatuotannossa sosiaalista ja kulttuurista kestävyttä voidaan vaalia muun muassa hankintojen kautta. Valitsemalla sellaisia tuotteita ja palveluita, jotka on tuotettu eettisesti ihmisiä tai ympäristöä vahingoittamatta, tuetaan sosiaalista ja kulttuurista kestävyttä. Hyvä esimerkki tällaisista tuotteista ovat esimerkiksi Reilun kaupan sertifikaatilla varustetut tuotteet. Alihankkijoilta voidaan myös vaatia esimerkiksi kansainvälisen työjärjestön ILO:n työelämän perusoikeuksien noudattamista.

Ylitarkastaja Pirkko Liisi Kuhmonen lähestyy kulttuurista kestävyttä kulttuuripolitiikan näkökulmasta, ja toteaa luovan yhteiskunnan olevan kestävä kehitys edistävä tekijä (Kuhmonen 2006, 75–77). Näin ollen ainoastaan ympäristöpolitiikalla ei säädellä kestävä kehitys, vaan myös esimerkiksi kulttuuripolitiikalla voidaan vaikuttaa myönteisesti kansalaisten hyvinvointiin, ja tätä myötä kestävä kehitys edistämiseen. Kestävä kehitys onkin käsite, joka koskettaa laaja-alaisesti kaikkia hallinnon aloja.

Taloudellisella kestävydellä tarkoitetaan talouden tasapainoista kasvua, joka ei perustu velkaantumiseen tai varantojen hävittämiseen pitkällä aikavälillä. Kestävä talous luo myös perustan sosiaaliselle kestävydelle ja kansalaisten hyvinvoinnille. Kestävällä pohjalla oleva talous perustuu pitkäjänteiseen talouspolitiikkaan ja suunnitteluun, joiden avulla pystytään kohtaamaan uusia haasteita ja takaamaan kansallinen hyvinvointi. (Valtion ympäristöhallinto 2010c.) Tapahtumatuotannon ala voi osaltaan edistää kestävä taloutta yhteiskunnassa, sillä erilaisista tapahtumista on usein merkittävää taloudellista hyötyä alueille. Taloudelliseen kestävyteen liittyy myös olennaisesti luonnonvarojen hyödyntäminen kestävä kehitys mukaisesti.

2.3 Suomen ympäristöpolitiikka

Suomessa virallisen ympäristöpolitiikan syntyyn vaikutti kehitys muualla teollistuneessa maailmassa. Ympäristöhallinnon perustamista alettiin valmistella vuonna 1970, Euroopan neuvoston julistamana Euroopan luonnonsuojeluvuotena. Valtion ylin johto alkoi kokea ympäristöongelmien ratkomisen välttämättömäksi myös Suomen kansainvälisen uskottavuuden vuoksi. Suomeen perustettiin ympäristöministeriö vuonna 1983, yli kymmenen vuotta myöhemmin kuin useimpiin muihin teollisuusmaihiin. (Haila 2001, 32–33.) Valtion keskushallinnon ympäristönsuojelun elimiä ovat ympäristöministeriö sekä Suomen ympäristökeskus (SYKE), joka on ministeriön alainen asiantuntija- ja tutkimuslaitos. Lisäksi valtion ympäristöhallintoon kuuluu 13 maakunnallista ympäristökeskusta. Kunnilla on omat, ympäristöasioista vastaavat hallintoelimet. (mt., 21.)

Ympäristöpolitiikan alkuaikoina toiminnan tärkeimpänä perusteluna oli ihmisen terveyden suojaaminen. Nykyisin ympäristöpolitiikan kohteena ovat myös erilaiset hajalähteet (esimerkiksi liikenteestä tai maataloudesta) ja yhteisvaikutukset (esimerkiksi ilmakehän tai merialueiden suojelu), ja Suomen toimintapolitiikan ensisijainen perustelu onkin luonnon elinvoiman suojeleminen. Lämpenevän ilmastongelma on kuitenkin myös talous- ja energiapolitiikkaa koskeva kysymys, jota ei voida sijoittaa hallinnollisten sektorirajojen sisään. Näin ollen myös kestävä kehityksen kysymykset liittyvät eri hallinnon aloihin. Kansainvälinen ilmastopolitiikka on Suomessa kuitenkin ympäristöministeriön vastuulla. Myös ulkoasiainministeriö osallistuu kansainvälisiin ilmastopoliittisiin neuvotteluihin. (Jokinen & Tirkkonen 2001, 75–78.)

2.3.1 Kansallinen kestävä kehityksen strategia

Globalisaation myötä ilmastomuutos ja kestävä kehitys linjaavat tänä päivänä keskeisesti myös Suomen ympäristöpolitiikkaa. Kansallinen kestävä kehityksen strategia ”Kohti kestäviä valintoja: Kansallisesti ja globaalisti kestävä Suomi” hyväksyttiin Suomen kestävä kehityksen toimikunnassa kesäkuussa 2006. Strategia on hallinnon, elinkeinoelämän ja kansalaisjärjestöjen yhteistyönä valmisteltu ja poliittinen asiakirja, jonka tavoitehorisontti ulottuu neljännesvuosisa-

dan päähän. Lähtökohtana on, että strategian keskeiset linjaukset antavat pohjaa hallitus- ja politiikkaohjelmien laadinnalle, Euroopan Unionin uudistetun kestävän kehityksen strategian kansalliselle toimeenpanolle sekä osallistumiselle YK:n ja muihin kansainvälisiin ja alueellisiin kestävän kehityksen prosesseihin. (Valtion ympäristöhallinto 2010d.)

Kansallisen kestävän kehityksen strategian visiona on turvata hyvinvointi luonnon kantokyvyn rajoissa kansallisesti ja globaalisti. Visio ohjaa toimintaa, joka auttaa eri toimijoita tekemään kestävän kehityksen mukaisia ratkaisuja. Strategias-
sassa painotetaan erityisesti yhteiskunnan ja kansalaisten innovaatio- ja muutoksenhallintakykyä. Uusiutuvia luonnonvaroja tulisi käyttää taloudelliseen toimintaan ja ihmisten hyvinvoinnin kasvattamiseen kestävällä tavalla, ja uusiutumattomia luonnonvaroja tulisi käyttää mahdollisimman ekotehokkaasti. Suomessa kestävän kehityksen merkittävimmät haasteet liittyvät ilmastonmuutokseen, sopeutumiseen maailmantalouden nopeisiin muutoksiin ja väestörakenteen muutokseen. Globaalisella tasolla haasteet liittyvät ilmastonmuutoksen lisäksi globaaliin köyhyyteen ja eriarvoisuuteen sekä väestön kasvuun. (mt.)

Kansallista kestävän kehityksen strategiaa arvioidaan kahden vuoden välein, ja tämä tarkastelu kytketään EU:n kestävän kehityksen strategian toimeenpano- ja arviointiprosessiin. Vuoden 2009 arviointiraportissa todetaan muun muassa, että suhteessa muihin maihin Suomen kestävän kehityksen tila on kansainvälisten vertailujen perusteella hyvä. Sen sijaan suurimmalla osalla kansallisen kestävän kehityksen strategian tavoitealueista kehitys on ollut joko negatiivista tai sitä ei ole tapahtunut. Raportissa kuitenkin todetaan, että taloustaantumalla on ollut suuri vaikutus useimpiin tavoitteisiin. Taantumalla on ollut positiivinen vaikutus ympäristöllisiin tavoitteisiin (esimerkiksi eneregiankulutus ja kasvihuonepäästöt), mutta negatiivinen vaikutus muihin tavoitteisiin. Strategian ohjaava vaikutus nähdään heikkona ja strategiatyön hyödystä ollaan eri toimijoiden keskuudessa skeptisiä. (Ympäristöministeriö 2009, 7, 9.)

2.3.2 Kestävään kehitykseen liittyvä lainsäädäntö

Minimitaso festivaalien ympäristöasioiden hoidolle on lasisääteisten velvoitteiden noudattaminen. Suomessa kestävän kehityksen periaate on esitetty useiden lakien tavoitteena. Esimerkiksi Kuntalain (365/1995) ensimmäisessä pykälässä mainitaan, että kunnan on pyrittävä edistämään kestävä kehitystä alueellaan. Tämä on merkittävä linjaus, sillä kunnilla on Suomessa laaja itsehallinto. Kestävä kehitys sisältyy myös erityisesti jätehuoltoa koskeviin määräyksiin ja lakiasetuksiin. Jätehuollon osalta tapahtuman järjestäjää velvoittavat ainakin Jätelaki 1072/1993, Ympäristönsuojelulaki 86/2000, Terveystensuojelulaki 734/1994, Ulkoilulaki 606/1973 sekä kuntakohtaiset jätehuoltomääräykset (Helkala 2009).

Jätelain tavoitteena on tukea kestävä kehitystä edistämällä luonnonvarojen järkevää käyttöä sekä ehkäisemällä jätteistä aiheutuvaa haittaa terveydelle ja ympäristölle. Jätelain mukaan tapahtumajärjestäjän on huolehdittava siitä, että jätettä syntyy mahdollisimman vähän. Järjestäjä on vastuussa syntyneestä jätteestä, sen keruusta ja kuljetuksesta. Kestävän kehityksen kannalta olennainen seikka määrittellään jätelain kuudennessa pykälässä, jonka mukaan jäte tulee hyödyntää ensisijaisesti aineena ja toissijaisesti energiana. Jätteen lajittelusta säädetään tarkemmin kuntakohtaisissa jätehuoltomääräyksissä, ja tapahtumia koskevat jätehuoltomääräykset saattavat vaihdella suurestikin eri puolilla Suomea. (Jätelaki 1072/1993).

Terveystensuojelulain (734/1994) mukaan suurten yleisötilaisuuksien jätehuolto ja hygieeniset olosuhteet tulisi järjestää siten, ettei niistä aiheudu terveyshaittaa. Elintarvikkeiden myynnistä ulkotilassa sekä suurten yleisötilaisuuksien hygieenisistä järjestelyistä ja jätehuollosta säädetään tarkemmin Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa (731/2007), johon tapahtumajärjestäjän on syytä tutustua.

Monet festivaalit järjestävät myös tilapäistä leirintätoimintaa. Ulkoilulaki (606/1973) velvoittaa rakentamaan ja hoitamaan leirintäalueen siten, ettei se vahingoita luontoa tai aiheuta ympäristön pilaantumista tai roskaantumista. Lei-

rintäalueita koskevien säännösten ja määräysten noudattamista valvoo kunnan leirintäalueviranomais.

Suomessa eri alojen ympäristölakeja yhtenäistävä ympäristönsuojelulaki tuli voimaan vasta vuonna 2000. Valtion ympäristöhallinnon (2010e) internetsivuilla ympäristönsuojelulaki (86/2000) määrittää pilaantumisen torjunnan yleislaiksi, jonka tavoitteena on

- ehkäistä ympäristön pilaantumista sekä poistaa ja vähentää pilaantumisesta aiheutuvia vahinkoja,
- turvata terveellinen ja viihtyisä sekä luonnontaloudellisesti kestävä ja monimuotoinen ympäristö,
- ehkäistä jätteiden syntyä ja haitallisia vaikutuksia,
- tehostaa ympäristöä pilaavan toiminnan vaikutusten arviointia ja huomiointia kokonaisuutena,
- parantaa kansalaisten mahdollisuuksia vaikuttaa ympäristöä koskevaan päätöksentekoon,
- edistää luonnonvarojen kestävää käyttöä,
- torjua ilmastonmuutosta ja tukea muuten kestävää kehitystä.

Kunnat voivat myös antaa ympäristönsuojelulain täytäntöön panemiseksi tarpeellisia paikallisista olosuhteista johtuvia, kuntaa koskevia yleisiä ympäristönsuojelumääräyksiä (86/2000).

Jotta voidaan kriittisesti tarkastella esimerkiksi tapahtuman ympäristövaikutuksia, tulee ymmärtää, mitä ympäristövaikutuksilla tarkoitetaan. Suomen ympäristövaikutusten arviointimenettelyä koskevan lain (468/1994) mukaan ympäristövaikutuksella tarkoitetaan tietyn hankkeen vaikutuksia

- ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen;
- maaperään, vesiin, ilmaan, ilmastoon, kasvillisuuteen, eliöihin sekä näiden keskinäisiin vuorovaikutussuhteisiin ja luonnon monimuotoisuuteen;
- yhdyskuntarakenteeseen, rakennuksiin, maisemaan, kaupunkikuvaan ja kulttuuriperintöön; sekä
- luonnonvarojen hyödyntämiseen

(Haila & Jokinen 2001, 43).

Arvioidessaan tapahtuman ympäristövaikutuksia järjestäjän tulisi siis kiinnittää huomiota muihinkin kuin suoraan luontoon kohdistuviin vaikutuksiin. Ympäristövaikutusten huomioiminen helpottuu jos tapahtuman vaikutukset jaetaan pääteemoihin ja niille määritellään indikaattorit (Koivusalo & Heinonen 2006,

14). Ympäristövaikutukset ja indikaattorit on hyvä kirjata tapahtuman ympäristösuunnitelmaan, joka on kokonaisvaltainen kuvaus ja suunnitelma siitä, miten negatiiviset ympäristövaikutukset minimoidaan tapahtuma-alueella.

3 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Opinnäytetyöni tutkimusmenetelmäksi valitsin laadullisen tutkimuksen, sillä halusin kartoittaa nimenomaan suomalaisten, suuren kokoluokan festivaalien suhdetta kestäväan kehitykseen ja ekologisiin käytäntöihin. Sopivien tutkimuskohteiden vähäisyyden vuoksi oli asianmukaisempaa perehtyä lähemmin muutama yksittäiseen tapahtumaan, kuin perustaa tuloksia vastausten määrään. Määrällinen tutkimus ei siis olisi kyseisellä aihealueella antanut kovin yleistettäviä tuloksia.

Tutkimus toteutettiin sähköpostihaastatteluna, johon vastasi kolme festivaaliorganisaatiota.

3.1 Sähköpostihaastattelu

Avoimista kysymyksistä koostuva haastattelu (LIITE 1) lähetettiin sähköpostitse viidelle järjestäjäorganisaatiolle, joiden festivaalien vuosittainen kokonaiskävijämäärä on yli 40 000. Tutkimuskohteiden valintaan vaikutti paitsi festivaalin suuri koko, myös se, että festivaalit olivat tuoneet joillakin tavoin tiedotuksensa esille toimintaansa ympäristön ja kestäväan kehityksen hyväksi. Tutkimuskohteet olivat myös jo vakiintuneita, vuosittain kesällä järjestettäviä ulkoilmafestivaaleja.

Sähköpostihaastattelu lähetettiin Flow Festivalin, Provinssirockin, Ruisrockin, Pori Jazzin ja Ilosaarirockin järjestäjäorganisaatioille. Haastatteluun vastasivat kolme ensimmäistä. Flow Festivalilta haastatteluun vastasi kolme vuotta organisaatiossa toiminut tuotantopäällikkö Piia Lääveri, Provinssirockista eri tuotannon tehtävissä viisi vuotta työskennellyt tuottaja Iina Maula ja Ruisrockista organisaatiossa viisi vuotta työskennellyt tuotantopäällikkö Mikko Niemelä. Kaikilla vastaajilla oli siis yli kahden vuoden kokemus organisaatiossa työskentelystä. Tuottajatasen tehtävissä toimiminen vaatii yleensä monien osa-alueiden hallintaa ja tuntemusta, joten voidaan olettaa, että vastaajilla oli riittävä taustatieto ja käsitys organisaationsa kokonaisvaltaisesta toiminnasta, jotta vastauksia voi-

daan pitää luotettavina. Provinssirockin tuottaja Iina Maula on myös tehnyt kestävää kehitystä tapahtumatuotannossa käsittelevän opinnäytetyön (Maula 2010), joka keskittyi vihreisiin haasteisiin Provinssirockissa. Maulan opinnäytetyö toimii yhtenä lähteenä luvussa 5, jossa käsitellään kestävää tapahtumatuotantoa yleisesti.

Sähköpostihaastattelu koostui 13 avoimesta kysymyksestä, jossa selvitettiin festivaalin suhdetta kestäväan kehitykseen lähinnä ekologisen kestävyysnäkökulmasta. Kysymykset käsitelivät muun muassa festivaalin sitoutuneisuutta ekologisuuteen ja sitä, miten ekologisten periaatteiden huomioiminen vaikuttaa tapahtuman järjestämiseen. Haastattelussa kartoitettiin myös ekologisuuden merkitystä festivaalin imagolle. Tutkimuksellisesta näkökulmasta koin tärkeäksi asetella kysymykset siten, ettei vastaamisesta koituisi organisaatioille imagollista haittaa, ja toisaalta siten, ettei vastaaminen veisi liikaa aikaa.

”Arkaluontoisten” kysymysten, kuten tarkkojen jätemäärien yms. kysyminen olisi saattanut vähentää vastaamisinnostusta, joten päätin keskittyä kartoittamaan festivaalien ekologisuutta lähinnä vastaajien asenteiden näkökulmasta. Haastattelun selkeyttämiseksi jaoin kysymykset seuraavien otsikoiden alle: ”Ekologisuus käytännössä”, ”Arvot ja imago” ja ”Kohti kestävää tapahtumaa”.

Koska haastatteluun vastasi vain kolme organisaatiota, ei voida sanoa, että tulokset olisivat yleistettävissä koko Suomen festivaalikenttään. Tutkimus antaa kuitenkin näiden kolmen organisaation näkökulmasta katsauksen siihen, miten kestävä kehitys on huomioitu kyseisillä suomalaisilla festivaaleilla.

3.2 Tutkimusjoukko

Flow Festival on vuosittainen Helsingin Suvilahden voimala-alueella järjestettävä musiikkifestivaali. Tapahtumaa on järjestänyt vuodesta 2004 alkaen osuuskunta Nuspirit Co-operative. Tapahtuman pääasiallisena kohderyhmänä ovat nuoret aikuiset ja tapahtumaan on 18 vuoden ikäraja. Flow Festivalin ohjelman pääpaino on rytmimusiikissa, mutta festivaali yhdistelee rohkeasti musiikin eri lajeja ja myös muuta nykytaidetta ja kulttuuria. Vuonna 2010 Flow Festival ke-

räsi neljän päivän aikana yli 50 000 kävijää. Tapahtuma järjestetään osana Helsingin juhlaviikkoja elokuun kolmantena viikonloppuna. (Festarit.org 2011.)

Provinssirock on vuodesta 1979 Törnävänsaarella, Seinäjoella järjestetty musiikkifestivaali. Vuonna 2010 Provinssirockissa vieraili viikonlopun aikana 62 000 kävijää. Provinssirockin järjestämisestä vastaa Seinäjoen elävän musiikin yhdistys SELMU ry. Vuonna 2008 Provinssirockille myönnettiin Euroopan festivaalien kattojärjestö Youropan Green 'n' Clean -ympäristömerkki. (Provinssirock 2011; hcsanomat 2010.)

Ruisrock on Alankomaiden Pinkpop -festivaalin rinnalla maailman vanhin yhä järjestettävä rockfestivaali. Ruisrockia on järjestetty vuodesta 1970 alkaen Turussa Ruissalon kansanpuistoalueella. Nykyään festivaalia järjestää Vantaan Festivaalit Oy. Ruisrock sai Provinssirockin tavoin vuonna 2008 Green 'n' Clean -ympäristömerkin täytettyään Youropan asettamat ympäristökriteerit. Vuonna 2010 Ruisrockissa vieraili kolmen päivän aikana 71 000 kävijää. (Festarit.org 2011; STT 2010a.) Vuonna 2000 lähes koko Ruissalon saari liitettiin Natura 2000 -verkostoon, joka turvaa luontodirektiivissä määriteltyjen luontotyyppien ja lajien elinympäristöjä (Valtion ympäristöhallinto 2010f). Ruisrockin sijainti on tästä syystä ollut vuosien ajan kiistanalainen ja herättänyt ärsytystä erityisesti luonnonsuojeluaktivistien keskuudessa.

4 EKOLOGISUUS TUOTTAJIEN NÄKÖKULMASTA

Tuottaja on usein organisoija, jonka työnkuvaan kuuluu monen eri osa-alueen hallinnointi samanaikaisesti. Myös ekologisuus ja siihen liittyvät käytännön toimenpiteet käsitetään monessa tapahtumaorganisaatiossa tuottajan vastuualueeseen kuuluviksi. Tässä luvussa käsittelen sähköpostihaastattelusta saamiani vastauksia ekologisuuden käsitteen, käytännön toimenpiteiden ja ekologisen imagon näkökulmasta.

4.1 Ekologisen kestävyiden käsite

Ensimmäisessä ekologisuutta koskevassa haastattelukysymyksessäni ”Miten ymmärrätte ekologisen kestävyiden käsitteen tapahtumatuotannossa?” pyrin selvittämään, mitä vastaajat käsittävät kuuluvaksi nimenomaan ekologiseen kestävyteen. Kysymyksellä halusin johdattaa vastaajat haastattelun teemaan, joka oli rajattu käsittelemään kokonaisvaltaisesti kestävä kehityksen sijaan festivaalien ekologista kestävyttä. Haastattelussa siis painotettiin sanaa ”ekologisuus”, mutta kysymysten asettelusta huolimatta muutamissa vastauksissa mainittiin käsite ”kestävä kehitys”. Vastausten sisällöstä saattoi kuitenkin päätellä, että asiaa pohdittiin ekologisen kestävyiden näkökulmasta.

Vastaajien mielestä ekologinen kestävyys tapahtumatuotannossa merkitsee ympäristön huomioimista kokonaisvaltaisesti kaikissa toimissa. Tällöin ekologinen kestävyys ei rajoitu esimerkiksi pelkästään jätemäärän vähentämiseen tai lajitteluun, vaan siihen sisältyvät myös alihankkijoiden toiminta aina lähi- ja luomuruoan tarjonnasta vähäpäästöisen kuljetuskaluston käyttöön (Lääveri 2011). Esimerkiksi Flow Festivalissa kestävyttä oli viety eteenpäin vuonna 2010 siirtämällä artistimajoitus joutsenmerkittyyn hotelliin sekä teettämällä markkinointituotteita festivaalin vanhoista banderolleista (mt.). Ruisrockin Mikko Nieminen (2011) ja Provinssirockin Iina Maula (2011) mainitsivat myös aluesuunnittelun tärkeänä ekologisen kestävyiden seikkana; tapahtuma-alue tulisi suunnitella siten, että ihmisten liikkumisesta koituu mahdollisimman vähän vahinkoa luonnolle ja maaperälle.

Kaikki vastaajat mainitsivat lisäksi hankintojen tekemisen sellaiseksi seikaksi, johon ekologisesti kestävässä festivaalissa tulee kiinnittää huomiota. Hankintojen tulee olla kestäviä ja kierrätykseen kelpaavia, ja turhan jätteen syntymistä vältetään. Ruisrock on jätteen vähentämiseksi kieltänyt tapahtuma-alueella kaikenlaisen roskaavan jakelun kuten flyerit (Nieminen 2011). Provinssirockissa on alettu kiinnittää huomiota myös arvojohtamiseen, jolla ekologisuuteen pyritään sitouttamaan koko organisaatio johtoportaasta talkoolaisiin (Maula 2011). Mikko Nieminen (2011) kiteyttää ekologisuuden käsitteen seuraavasti:

Ajattelen asian siten, että järjestelyissä tulee ottaa huomioon ympäristö laajasti ajatellen niin, että toiminta ei turhaan aiheuta rasitusta ympäristölle. Tämä taas liittyy oikeastaan kaikkeen: Hankintoihin (vältetään kertakäyttöisyyttä), ei tuoteta turhaa jätettä, suunnitellaan tapahtuma-alue siten, että luonnolle koituu mahdollisimman vähän vahinkoa tai kulumista ja mietitään missä ihmiset liikkuvat ja miten se vaikuttaa ympäristöön.

Käytännössä festivaalin järjestelytoimissa ei siis ole osa-aluetta, jolla ekologisuutta ei tulisi ottaa huomioon.

4.2 Ekologisuus käytännössä

Kysymyksessä 3 tiedusteltiin, millaisiin asioihin tapahtumassa kiinnitetään erityistä huomiota ekologisen kestävyysnäkemyksen kannalta. Kaikki vastaajat mainitsivat jätemäärien vähentämisen yhdeksi tärkeäksi konkreettiseksi tavoitteeksi. Ruisrockissa tärkeäksi nousee myös tapahtuman sijainti, sillä festivaali järjestetään Natura 2000 -alueiden keskellä, ja järjestäjät ottavat tämän huomioon aitaamalla festivaalialueen siten, ettei yleisö pääse kulkemaan luonnonsuojelualueille. Myös yksityisautoilu Ruissalon saareen on kielletty. (Nieminen 2011.) Lääverin mukaan Flow Festivalilla kestävä kehitys huomiodaan erityisesti alihankkijavaliinnoissa, kiinnittämällä huomiota muun muassa näiden ekologisiin valintoihin, sijaintiin ja kuljetusmatkoihin. Lääveri mainitsi myös monivuotiset ja kierrätettävät hankinnat sekä hiilijalanjäljen kompensoinnin asioiksi, joihin kiinnitetään erityistä huomiota. (Lääveri 2011.) Provinssirockissa huomio kiinnittyy myös hankintojen materiaalivalintoihin ja palveluiden, kuten ruoan ja myyntituotteiden ekologisuuteen. Provinssirockissa asetetaan jokaiselle vuodelle jokin tietty tee-

ma ja ekologisuuden alue, jota korostetaan muiden ekotekojen ohella. Tänä vuonna teemana on arvo- ja ekologinen johtaminen, jolla pyritään sitouttamaan koko organisaation henkilöstö ekologisuuteen. (Maula 2011.)

Vastuu ekologisten periaatteiden huomioimisessa on vastaajien mukaan jakaantunut laajasti tai koko organisaatiolle. Nieminen luonnehtii vastuun jakautumista Ruisrockissa monelle eri taholle, esimerkiksi jätehuollosta ja yhteistyökumppaneista vastaaville ihmisille. Tuottajana Nieminen itse huolehtii kuitenkin kokonaisuudesta ja siitä, että kaikki tahot tietävät mitä tulee huomioida ekologisen kestävyys suhteen. Nieminen mainitsee myös järjestäjän velvollisuuden kertoa kävijöille tapahtuman ympäristövaikutuksista ja siitä, miten kävijät voivat toimia ympäristövaikutusten vähentämiseksi. (Nieminen 2011.) Tähän liittyy keskeisesti ympäristöasioista tiedottaminen sekä ennen tapahtumaa että tapahtuman aikana. Jos kävijät eivät allekirjoita ekologista teemaa, jäävät organisaation ponnistelut ekologisuuden eteen melko mitättömiksi.

Flow Festivalilla suunnannäyttäjänä ekologisuuteen on toiminut festivaalin johto, mutta käytännön työtä toteuttavat markkinointipäällikkö yhteistyökumppanuuksien myötä ja tuottajat hankintojen ja alihankkijavalintojen kautta (Lääveri 2011). Ainoastaan Provinssirockissa on nimetty ympäristövastaava, tuottaja lina Maula, joka jakaa informaatiota ekologisuuteen liittyen. Vastuu ekologisten periaatteiden huomioimisessa on Maulan mukaan kuitenkin kaikilla organisaation jäsenillä. (Maula 2011.) Myös Hanne Bjørsethin (2008) mukaan organisaatiolla tulisi olla yksi ympäristöasioista vastaava henkilö, joka johtaa käytännön toimenpiteitä ja varmistaa, että ympäristönsuojelusta tulee luonnollinen osa tapahtuman kokonaisuutta.

Kysyttäessä mistä organisaatio hankkii tiedon hyvistä ekologisista käytännöistä, vastauksissa korostui vuoropuhelu ja yhteistyö muiden festivaalien kanssa. Ruisrock ja Provinssirock saavat tietoa myös eurooppalaisten festivaalien kattojärjestöstä Youropesta ja sen Green 'n' Clean -ohjelman nettityökaluista (Nieminen 2011 & Maula 2011). Flow Festival tekee yhteistyötä Pöyry Groupin kanssa hiilijalanjäljen laskennassa ja kompensoinnissa, ja vuonna 2010 Flow Festival ja Pöyry Group tekivät yhteistyössä festivaalin tavoitteellisen ympäristösuunnitel-

man (Lääveri 2011). Myös organisaation sisäiset ideariihet ja alan seminaarit koettiin tärkeiksi ekologisuuteen liittyvän tiedon hankinnan kannalta.

Ekologisuuden valvominen on festivaaleilla vielä kehittämisen alla. Ruisrockissa valvontaa suorittavat käytännössä kaikki työntekijät, ja heidän vastuullaan on informoida festivaalin organisaatiota, mikäli he huomaavat epäkohtia ekologisuudessa (Nieminen 2011). Flow Festivalilla valvonta sisältyy hiilijalanjäljen laskemiseen. Hiilijalanjäljen tiedot kerätään tuotannon työntekijöiden muistiinpanoista ja jätemäärästä lajikkeineen (Lääveri 2011). Provinssirockissa ollaan luomassa järjestelmää myyntipisteiden toiminnan valvomiseksi. Lisäksi Provinssirockissa toimii alueen siistijöistä muodostuva Green Team -kierrätysneuvontaryhmä, joka ohjaa asiakkaita oikeaan kierrätykseen ja roskaamattomuuteen. (Maula 2011.) Tuottaja Iina Maulan (2011) mukaan ekologisuuden valvonta on kuitenkin vielä monella saralla kehitteillä:

Erilaiset turvallisuuteen liittyvät määräykset varmistavat jo valmiiksi sen, ettei esimerkiksi lasitavaraa juuri päädy alueelle. Muutoin valvonta tapahtuu luonnollista reittiä esimiestasolta alaspäin. Ekologisuuden keskittyminen on festivaalillamme vielä niin nuorta, ettemme aivan tarkkaan tiedä, mitä kaikkea tulee valvoa, ja mikä onnistuu valvomatta. Tästä saamme dataa myös ensi kesänä.

Pitkän tähtäimen tavoitteiksi vastaajat mainitsevat asioiden kriittisen tarkastelun ja vihreyden lisäämisen vuosi vuodelta. Myös yleisön valistaminen ja kannustaminen vihreyteen nähdään tärkeänä tavoitteena. Flow Festivalilla tavoitteena on vuositason pienentää festivaalin hiilijalanjälkeä, mikä nähdään haasteena tapahtuman viime vuosien voimakkaan kasvun takia (Lääveri 2011). Maulan (2011) mukaan myös yleisen ajattelutavan tulisi muuttua organisaatiossa siten, että ekologiset kysymykset olisivat automaattisesti mukana päivittäisessä toiminnassa, eikä kaikkia ratkaisuja ja hankintoja tehtäisi enää eurojen sanelemana.

4.3 Ekologinen imago

Pirita Lindholmin mukaan ympäristönsuojeluinnostus on lisääntynyt yrityksissä. Yritysten imagolla on nyky-yhteiskunnassa suuri merkitys, eivätkä yritykset ha-

lua ympäristöjärjestöjen välittävän negatiivista kuvaa yrityksistä tai niiden suhtautumisesta ympäristökysymyksiin. Tämän vuoksi yritysten yhteistyö ympäristöjärjestöjen kanssa on lisääntynyt. Ympäristöjärjestön myöntämä ympäristömerkki lisää yritysten uskottavuutta, parantaa yrityskuvaa sekä edistää markkinointia. (Lindholm 2001, 135–138.) Provinssirock ja Ruisrock ovat saaneet toiminnaastaan Youroopen Green 'n' Clean -ympäristömerkit, ja Flow Festival tiedottaa ympäristötyöstään muun muassa julkaisemalla vuosittain tapahtuman hiilijalanjäljen. Tätä kirjoittaessa näkyvästi tekemästään ympäristötyöstä kotisivuillaan tiedottaa kuitenkin vain Provinssirock, jonka kotisivuilla kannustetaan myös festivaalikävijöitä ekotekoihin (Provinssirock 2011).

Vastaajat sanoivat ekologisuuden liittyvän selkeänä osana toimintastrategiaansa. Ekologisesti vastuullinen toiminta on vastaajien mukaan nykypäivänä enemmänkin välttämättömyys kuin poikkeus. Ruisrockissa ympäristöasioiden huomioiminen on välttämätöntä myös festivaalin jatkuvuuden kannalta, sillä sijainti Natura 2000 -ohjelman luonnonsuojelualueiden keskellä asettaa omat erityisvaatimuksensa järjestäjille (Nieminen 2011). Myös Lindholm (2001, 140) sanoo ympäristönsuojeluun vaikuttavien tekijöiden muuttuneen ajan myötä ja jatkuvasti. Yritysten ympäristönsuojelun alkuvaiheessa viranomaiset ja lainsäädäntö olivat keskeisessä asemassa, kun nykyään ympäristötoimintaan kannustavat yhä enemmän myös kansalaisyhteiskunta ja markkinatoimijat (mt.).

Ekologisuuteen liittyvät arvot ja toimenpiteet ovat nostaneet päätään kaikissa haastatteluun vastanneissa organisaatioissa muutaman viime vuoden aikana, samalla kun yleinen kiinnostus ekologisuutta kohtaan on kasvanut. Flow Festival otti ensimmäisen askeleen ekologisempaan tapahtumaan vuonna 2008 aloittamalla jätelajittelun. Vuonna 2009 Flow Festival kompensoi ensimmäisen kerran hiilijalanjälkensä ja vuonna 2010 organisaatio teki tavoitteellisen ympäristösuunnitelman, jota tullaan noudattamaan jatkossa. (Lääveri 2011.) Provinssirockissa ekologisten arvojen mukaista toimintaa on tehostettu vasta muutaman vuoden ajan, ja tämä on vaikuttanut radikaalisti muun muassa kierrätykseen ja energiahankintaan (Maula 2011). Vaikka keskittyminen ekologisuuteen on organisaatioissa vielä melko nuorta, nähdään ekologiset arvot tärkeänä osana yritystoimintaa:

Haluamme näyttäytyä vastuullisena toimijana kentällä, samoin kuin alan suunnannäyttäjänä. Mielestäni ekologisen yritystoiminnan pitäisi nykypäivänä olla pikemminkin alan kuin alan standardi kuin poikkeus. (Lääveri 2010.)

Myös Maula (2011) mainitsi ekologisen näkökulman olevan sosiaalisen ja kulttuurisen kestävyys rinnalla tärkeä osa organisaation arvoperustaa. Vastuullisuus ja ympäristöasioiden huomiominen mainitaan tänä päivänä monen yrityksen arvoiksi. Sähköpostihaastatteluiden vastauksista voi toisaalta tulkita, että ekologisuudesta on tullut tärkeä arvo organisaatiolle sitä mukaa, kun yleisön yleinen kiinnostus ympäristöasioita kohtaan on lisääntynyt. Toisaalta vastaajat näkevät tärkeänä ekologisuuden sanoman levittämisen sekä yleisön ”kouluttamisen” ekologisuuteen. Kiistaton tosiasia lienee kuitenkin se, että ekologisten arvojen taustalla vaikuttaa pyrkimys välittää yleisölle positiivinen mielikuva vastuullisesta ja ekologisesta yrityksestä.

Valtiotieteiden tohtori Martti Puohiniemen mukaan jokaista yritystä ohjaavat jonkinlaiset arvot, jotka määrittävät yrityksen historian, toimialan ja kohderyhmien sekä toiminnan jatkuvuuden mukaan. Arvot ovat johtamisen apuvälineitä tilanteissa, joita ei pystytä ratkaisemaan vanhojen mallien mukaisesti tai tilanteissa, joita ei ole ohjeistettu. Kun yrityksen arvoperusta on selkeä ja henkilöstön sisäistämä, osataan tehdä oikean suuntaisia ratkaisuja vaikeissa ja yllättävissäkin tilanteissa. Täytyy kuitenkin muistaa, että yrityksen arvoperustaa ei voi kopioida tai valehdella, sillä se perustuu aina sekä yrityksen historiaan että yrityksessä vallitsevaan todellisuuteen. Ilmoittaessaan uskovansa tiettyihin arvoihin asettaa yritys myös asettaa itsensä niin sisäiselle kuin ulkoisellekin arvioinnille. (Puohiniemi 2003, 7–12, 175.) Mikäli ekologisuutta ja ympäristöystävällisyyttä pidetään yhtenä yrityksen arvoista, tulisi tämä arvo saattaa koko henkilöstön tietoon arvojohtamisen avulla. Ekologisuuden sisäistäminen yrityksen arvona edellyttää kuitenkin yritykseltä ekologisuuden toteutumista käytännössä.

Organisaatioiden sitoutuneisuus ekologisuuteen ilmenee vastausten mukaan lähinnä ydinorganisaation tiedostamana vastuuna ja toimintana. Lääverin (2011) mukaan ekologisuus kuuluu myös selkeästi Flow Festivalin työntekijöiden arvoihin sekä työssä että vapaa-ajalla, eikä työntekijöiden sitouttaminen

ekologisuuteen ole ollut vaikeaa. Maula puolestaan sanoo, että Provinssirock on ohittanut pisteen, jossa ”ekologiset muutokset ovat helppoja ja vaativat vain pientä eforttia”. Nyt organisaatiossa keskitytään arvo- ja ekologiseen johtamiseen, sillä käsillä olevat kysymykset ovat sen verran suuria, että sitoutuneisuuden tulee ulottua koko organisaation läpi aina väliaikaistyöntekijöihin asti. (Maula 2011.)

Ekologisuutta pidetään erittäin tärkeänä osana tapahtuman imagon kannalta. Flow Festivalin tekemän yleisötutkimuksen mukaan festivaalin yleisö on ympäristöasiat tiedostavaa ja arvottaa ekologisuuden tapahtumassa korkealle, joten ekologisuuden tulee näkyä selkeästi festivaalin toiminnassa (Lääveri 2011). Niemisen (2011) mukaan ekologisen toimimisen tulisi olla jo oletuksena kunnossa, ja asiaan kiinnitetäänkin nykyisin huomiota vasta kun jotain tehdään epäekologisesti, ei niinkään jos toiminta on ekologisesti kunnossa. Maula (2011) luonnehtii ekologisuuden merkitystä tapahtuman imagolle seuraavasti:

Imagomme voi kiteyttää tunnuslauseeseemme ”Aito Ihmisten Juhla”, ja tähän aatteeseen ekologisuus istuu luonnollisesti osaksi imagoamme. Haluamme itse korostaa ekologisuutta, ja viedä sen tärkeyden sanaa myös yleisöllemme kantaen oman osamme paremmasta tulevaisuudesta. (Maula 2011.)

5 KESTÄVYYS TAPAHTUMATUOTANNOSSA

Puhuttaessa kestävästä kehityksestä tapahtumatuotannon yhteydessä on keskeisessä osassa erityisesti ekologinen kestävyys, sillä mittavien yleisötapahtumien järjestäminen ja tarpeistojen pystyttäminen väliaikaisia tarpeita varten koettelee väistämättä ympäristön sietokykyä ja vaatii paljon energiavaroja. Tässä luvussa käsittelen kestävästä kehityksestä tapahtumatuotannossa tuoden näkökulmia ekologisesti kestävä tapahtuman järjestämiseen. Tarkastelu pohjautuu pääosin Meegan Jonesin Sustainable event management -kirjan (2010) sisältöön ja sivuaa sähköpostihaastattelututkimuksen tuloksia.

5.1 Suurten yleisötapahtumien haasteet

Suuret yleisötapahtumat ovat usein taloudellisesti merkittäviä paikkakunnalle, jossa tapahtuma järjestetään. Suurtapahtumat vaikuttavat aina isäntäpaikkakunnan ympäristöön, muuta parhaimmillaan tapahtumat voivat myös edistää kestävästä kehityksestä paikkakunnalla. Toimiva yhteistyö tapahtuman isäntäkaupungin kanssa saattaa siis olla hedelmällistä alueen ekologiselle kestävyydelle ja tarjota uusia näkökulmia paikallisiin ympäristönhallintajärjestelmiin. (Koivusalo & Heinonen 2006, 10.) Erityisesti Ruisrock on sijaintinsa vuoksi herättänyt paljon kritiikkiä ympäristönsuojelijoiden keskuudessa. Toimivan yhteistyön Turun kaupungin kanssa sekä ekologisuuksien edistämisen festivaalin toiminnassa tulisikin siis olla tärkeitä huomionkohteita Ruisrockin järjestäjäorganisaatiolle.

Sähköpostihaastattelun vastauksista kävi ilmi, että ekologisuuksia ei ainakaan vielä nähdä toimintaa rajoittavana tekijänä. Ympäristöystävällisten vaihtoehtojen tarjonnan lisääntyminen ja jätehuoltojärjestelmän kehittyminen on osaltaan vaikuttanut siihen, että ekologisuuksien on alettu vuosien varrella kiinnittää enemmän huomiota (Nieminen 2011). Toisaalta festivaalien luonne itsessään (väliaikaisuus, logistiikka) on jo suuri haaste ekologiselle kestävyydelle, jos verrataan esimerkiksi vuodesta toiseen samalla paikalla jatkuvaan toimintaan (mt.). Lääverin (2011) mukaan yhteistyö alihankkijoiden kanssa on välillä haasteellista, esimerkkinä Flow Festivalin alueen vuokranantaja, joka ei ole järjestäjien pyynn-

nöstä huolimatta hankkinut alueelle ekosähköä. Myös lentomat kustamisen kallistuminen sekä erilaiset rajoitukset ja ympäristöverot nähdään mahdollisina tapahtumat tuotannon ekologisina haasteina tulevaisuudessa (mt.). Maula (2011) summaa, että ekologisuuden kannalta haasteellista on budjetissa pysyminen sekä asenteiden muuttaminen pitkään yhdellä tapaa toimineessa organisaatiossa.

Ekologisen ja samalla taloudellisesti kestävä yleistapahtuman suunnittelussa tuleekin ottaa huomioon monia asioita. Järjestäjän on tärkeää luoda tapahtumalle yksityiskohtainen ympäristösuunnitelma, josta selviävät tapahtuman ympäristövaikutusten arviointi, ekologiset tavoitteet, sekä konkreettiset toimenpiteet, joilla ekologisuuteen pyritään. Huolella tehty ympäristösuunnitelma on hyödyllinen dokumentti jaettavaksi esimerkiksi uusille alihankkijoille tai henkilökunnalle. Suunnitelman tulisi sisältää ohjeistukset ainakin energiankäytölle, kuljetuksille, hankintapolitiikalle, jätehuollolle ja muille osa-alueille, joilla saattaa olla haitallisia vaikutuksia ympäristöön. Myös tapahtumalle tarvittavat luvat ja ilmoitukset sekä järjestäjää sitovat lakiasetukset on hyvä kirjata ympäristösuunnitelmaan. (Jones 2010, 11.)

Seuraavissa alaluvuissa perehdytään muutamiin osa-alueisiin, jotka ovat keskeisiä ekologisesti kestävä tapahtuman suunnittelussa.

5.1.1 Energiatuotanto

Tapahtumien kestävyys kannalta tulisi kiinnittää erityistä huomiota tehokkaan energiatuotantoon ja pyrkiä hyödyntämään uusiutuvia energiamuotoja. Hyviä vaihtoehtoja hiilidioksidipäästöisille fossiilipolttoaineille ovat esimerkiksi biopolttoaineet sekä tuuli-, aurinko- ja vesivoimalla tuotettu energia. Käytetyn energian määrää voidaan myös vähentää energiatehokkailla laitteilla, huolellisella suunnittelulla ja erilaisilla säästökampanjoilla. Tehokas ja puhdas energiatuotanto säästää parhaassa tapauksessa myös rahaa. Vaihtamalla uusiutuvaan energiaan tapahtuma tukee uusiutuvien energiamuotojen kehitystä, painostaen samalla valtioita lisäämään uusiutuvien osuutta kokonaisenergiatuotannosta. (Jones 2010, 77, 82.)

Esimerkiksi Ruisrockin sähkö on tuotettu vuodesta 2007 alkaen tuulivoimalla, jonka ansiosta festivaalin hiilidioksidipäästöjen arvioidaan pienentyneen noin seitsemän tonnia (CO2-raportti.fi 2009). Flow Festivalilla tapahtuma-alueen vuokranantaja ei ole järjestäjäorganisaation pyynnöissä huolimatta mahdollistanut ekosähköä (Lääveri 2011). Provinssirocktiin puolestaan saatiin vuonna 2010 vesivoimalla tuotettua sähköä (Maula 2010, 37). Vaikka sähköpostihaastattelussa ei erikseen kysytty festivaalien energiatuotannosta, mainitsivat kaikki vastaajat uusiutuvan energian hyödyntämisen yhtenä tärkeänä huomiokohtana ekologisessa tapahtumassa.

Ekologisesti kestävien biopolttoaineiden hyödyntämistä harkitsevien tulisi ottaa huomioon toinen, kiistanalainen haittapuoli; Biopolttoaineen raaka-aineiden kasvatusta saattaa kemikaalien ja lannoitteiden myötä uhata alueen biodiversiteettiä. Esimerkiksi Malesiassa ja Indonesiassa palmuviljelysten käyttäminen biopolttoaineen tuotantoon on herättänyt laajaa vastarintaa, sillä pellot tuhoavat sademetsiä ja vievät alueen asukkailta elinkeinon. (Jones 2010, 89.) Olennaista olisikin pyrkiä minimoimaan polttoaineen ja energian käyttö huolellisella kuljetusten ja käytön suunnittelulla.

Ulkoilmatapahtumissa energiankäyttö voidaan minimoida suunnittelemalla huolellisesti sähkönjakajien sijainti ja velvoittamalla esimerkiksi kojumyyjiä käyttämään tietty vakiomäärä energiaa, jolloin lisäenergiatarpeesta veloitetaan. Sähköyhtiön kanssa kannattaa tehdä tiivistä yhteistyötä energiatarpeen arvioimiseksi ja säästöjen tekemiseksi. (mt., 94.)

5.1.2 Kuljetukset

Festivaaleille ja tapahtumille välttämättömät ihmisten, tarvikkeiden ja laitteiden kuljetukset aiheuttavat eniten hiilidioksidipäästöjä. Biopolttoaineet ovat päästöttömiä mutta niiden tuotantoon liittyy usein toinen, eettisesti arveluttava puoli sekä muita ympäristöhaittoja. Päästöjä voidaan kuitenkin vähentää kuljetusten ja reittien huolellisella suunnittelulla ja rohkaisemalla yleisöä saapumaan tapahtumaan kävellen, pyörällä, julkisia kulkuneuvoja tai yhteiskuljetusta käyttäen.

Vaikka suurten tapahtumien laitteisto- ja rakennekuljetukset ovat usein alihankkijoiden vastuulla, voi tapahtumajärjestäjä pyrkiä kestävyYTEEN valitsemalla ympäristöystävällisiä kuljetusyriTYksiä ja hankkimalla tarpeiston mahdollisimman läheltä, jolloin kuljetukseen käytetyt kilometrit vähenevät. Tapahtuma-alueen sisällä tapahtuviin kuljetuksiin voidaan mahdollisuuksien mukaan hyödyntää pyöriä tai vihreällä sähköllä toimivia golfautoja. (Jones 2010, 13–147.)

Rahtikuljetukset ovat välttämättömiä festivaaleille. Päästöjen hillitsemiseksi tulisi pitää huolta siitä, että lastit on pakattu tehokkaasti eikä yksikään rekka kulje puolityhjänä. Välimatkojen lyhentämiseksi ja rahtien vähentämiseksi voidaan myös tehdä hankintayhteistyötä muiden festivaalien kanssa. (Maula 2010, 21.) Suomessa kesäkausi ja tämän myötä festivaalikausi on lyhyt, joten hankintayhteistyön kautta kuljetukset on mahdollista suunnitella tiiviisti siten, että turhilta kuljetuksilta vältytään.

Sekä Ruisrockin Nieminen (2011) että Flow Festivalin Lääveri (2011) mainitsivat lentomatkustamisen ekologiseksi haasteeksi tapahtumatuotannossa, sillä se on usein ainut tapa ulkomaisille artisteille saapua festivaaleille. Lentomatkustaminen aiheuttaakin huomattavasti kasvihuonekaasupäästöjä, ja tämä tulisi ottaa huomioon esiintyjien saapuessa tapahtumaan monien kilometrien takaa. Esimerkiksi edestakainen lento Lontoosta Hong Kongiin säästöluokassa tuottaa 3,4 tonnia hiilidioksidipäästöjä, joka vastaa 340 000 kertakäyttöisestä muovipussista aiheutuvia päästöjä (Berners-Lee 2010, 135). Festivaali voi tavallisten lentolippujen lisäksi ostaa artisteilleen monien lentoyhtiöiden tarjoaman säästökompensaation, jolloin varat ohjautuvat erilaisiin päästöjä neutraloiviin projekteihin (Maula 2010, 18). Tapahtuman tuottamia kasvihuonekaasuja voidaan muutenkin kompensoida ohjaamalla rahaa erilaisiin ympäristöä hyödyttäviin projekteihin. Varoja voi sijoittaa myös festivaalin oman kestäväen kehityksen edistämiseen.

Nordic Offset Oy on ainoa kotimainen päästöjen kompensointia tarjoava yritys, joka myy asiakkailleen kaupallisia päästövähennyksiä vapaaehtoiselta päästökaupparamarkkinalta. Nordic Offsetin kautta päästökompensaatiot ohjautuvat muun muassa uusiutuvaa energiatuotantoa edistäviin hankkeisiin. (Nordic Offset Oy 2011). Tapahtumatuottajan tulisi kuitenkin muistaa, ettei päästöjen kom-

pensointi ole ratkaisu ilmastonmuutoskysymykseen. Jatkuvaan kulutukseen perustuvaa toimintaa ei voida ”nollata” ostamalla päästövähennyksiä. Ensisijaisesti tulisi pyrkiä asettamaan tapahtumasta aiheutuvat päästöt minimitasolle.

Yhteistyössä suunnittelutoimisto Pöyry Groupin kanssa hiilijalanjälkensä laskevan Flow Festivalin toiminnan kokonaishiilidioksidipäästöt vuonna 2010 olivat 162 tonnia. Hiilijalanjälki kasvoi edeltävästä vuodesta noin viidenneksen. Lähes 90 prosenttia festivaalin kokonaispäästöistä aiheutui artistien lentomatkustamisesta. Parhaiten Flow menestyi Pöyryn arvion mukaan sähkönkulutuksen vähentämisessä ja kävijöiden liikkumisen organisoinnissa. Vuonna 2011 Flow Festivalin hiilijalanjäljen kompensointitoimenpiteet kohdistuvat Kiinan tuulivoimalahankkeeseen. (Kallio 2010.) Hiilijalanjäljestä lisää luvussa 5.2.

5.1.3 Hankinnat

Monista tuotteista aiheutuu sähkönkäytön ja kuljetusten kautta kasvihuonepäästöjä aina tuotteen raaka-aineen valmistuksesta lopulliseen käyttöön ja hävittämiseen. Hankintojen vaikutusta ilmastoon voi vähentää ostamalla paikallisia tuotteita tai tuotteita jotka on tuotettu energiatehokkailla tavoilla. (Jones 2010, 247.)

Sekä Ruisrockissa, Provinssirockissa että Flow Festivalilla korostettiin hankintojen merkitystä tapahtuman ekologisuuden kannalta. Yleensä hieman kalliimmat ekologisesti kestävät hankinnat ovat tärkeitä tapahtuman imagon kannalta ja niiden uskotaan maksavan itsensä ajan myötä takaisin. Lääverin (2011) mukaan tarkalla suunnittelulla ja vaihtoehtojen kartoittamisella voidaan myös luoda säästöjä. Vastaajien mukaan ekologinen toiminta ei olekaan tähän mennessä vaikuttanut tapahtuman talouteen negatiivisesti.

Välillä asioista on maksettava enemmän jos tavoittelee ekologista toimintatapaa. Toisaalta taas usein siinä on mahdollista myös säästää esim. kierrätysmateriaaleja käyttämällä ja tehokkaasti kierrättämällä (muiden jätelajien palautus on sekajätettä edullisempaa). Yleisesti en koe, että ekologisuus toimisi merkittävästi nostavana tekijänä budjetissa, jos hankinnat suunnitellaan ennakkoon ja vaihtoehdot kartoitetaan. (Lääveri 2011)

Lähtökohtaisesti tulisikin harkita tarkkaan hankintojen todellista tarpeellisuutta. Mikäli hankinta on tapahtuman onnistumisen kannalta välttämätön, kiinnitetään huomiota tuotteen alkuperään, elinikään ja kierrätettävyyteen. Kierrätettävien materiaalien ja kestävien tuotteiden avulla voidaan vähentää hankintojen vaikutuksia ympäristöön. Läheltä tehty hankinnat säästävät energiaa. Kestävät tuotteet, vaikkakin ehkä hintavammat, maksavat usein itsensä takaisin kun korjauksilta tai varaosien ostoilta vältytään. Esimerkiksi flyerideiden ja julisteiden sijaan voidaan käyttää muita, ympäristölle ystävällisiä markkinointikeinoja. (Bjørseth 2008a.) Ruisrockissa ja Provinssirockissa onkin kielletty flyerideiden jakaminen festivaalialueella tai sen läheisyydessä (Nieminen 2011; Maula 2010, 33). Flow Festival puolestaan on hyödyntänyt festivaalin vanhoja banderolleja markkinointituotteiden teettämiseen, ja harjoittanut tällä tavoin taloudellisestikin viisasta hankintapolitiikkaa. (Lääveri 2011.).

Yhden henkilön tulisi olla vastuussa hankintojen tekemisestä ja tehdä selkeät ohjeistukset siitä, millaisia hankintoja tapahtumassa tehdään. Sama henkilö voi olla vastuussa jätehuollosta ja suunnitella hankintoja myös niistä syntyvän jätteen mukaan. Hankintojen hyvin organisoitu ja järkevä varastointi säästää ympäristöä ja rahaa. Huolellisesti merkityistä tuotteista tulee olla olemassa selkeä inventaario- ja lainauslista. (Bjørseth 2008a.)

5.1.4 Jätehuolto

Viikonlopun yli kestävät ulkoilmafestivaalit tuottavat yleensä suuren määrän jätettä, joka pahimmassa tapauksessa päättyy hyödyntämättömänä kaatopaikalle ja hajoamisprosessissaan tuottaa ilmastolle haitallisia metaanipäästöjä. Myös jätteiden polttaminen energiakäyttöön on kiistanalainen käytäntö, sillä prosessissa syntyy hiilidioksidipäästöjä. Suomen jätelain mukaan syntynyt jäte tulee käsitellä ensisijaisesti uusiomateriaalina, ja toissijaisesti energiana. Jätteen päätymistä kaatopaikalle maatumaan tulee välttää kaikissa toimissa. (Jätelaki 1072/1993.) Jäteongelmaa tulisikin aivan ensimmäiseksi lähestyä hankintojen näkökulmasta; huolellinen hankintapolitiikka tähtää mahdollisimman vähään

jätteeseen. Tarkoin suunnitellut ja hyvin ylläpidetyt kierrätyspisteet pitävät tapahtuma-alueen siistinä ja vähentävät ympäristön kuormittumista.

Jätehuollon suunnittelussa on tärkeää tunnistaa yleisön jätteenkäsittelytavat. Suomessa on totuttu kierrättämiseen joten jätteiden lajittelun jo tapahtuma-alueella ei tulisi olla yleisölle ylitsepääsemätön kynnys. Suuret tapahtumat käyttävät jätehuoltoyrityksiä, ja parhaan tuloksen saavuttamiseksi järjestäjän on tehtävä tiivistä yhteistyötä jätehuoltoyrityksen kanssa ja tunnistettava tapahtumassa syntyvän jätteen laatu. Jätteenkäsittelymahdollisuudet myös vaihtelevat paikkakunnittain. Konsultoimalla jätehuoltoyritystä siitä, mitkä jätteet kelpaavat kierrätettäväksi, voidaan tapahtumassa syntyvän jätteen laatuun vaikuttaa ennalta ja näin vähentää kaatopaikalle päätyvän jätteen määrää. (Jones 2010, 299–305.) Olennaista on myös tapahtuma-alueen jättepisteiden säännöllinen tyhjentäminen ja siistiminen. Kierrätyspisteillä kannattaa myös olla selkeät ohjeistukset lajitteluun. Ylitsepursuavat tai merkitsemättömät jäteastiat eivät motivoi kävijöitä kierrättämiseen. Esimerkiksi Provinssirockissa jätteiden lajittelua helpottamaan on perustettu Green Team -kierrätysneuvontaryhmä, joka osana siivousryhmää neuvoo festivaaliasiakkaita kierrättämisessä (Maula 2010, 35).

Suuri osa tapahtuman jätteistä syntyy ruoka- ja juomatarjoilusta. Jätteen määrää voidaan vähentää tarjoilemalla ruoka ja juoma kestoastioista ja käyttämällä esimerkiksi panttijärjestelmää, jolloin asiakas saa panttimaksunsa takaisin palauttamalla käytetyn astian. Suurilla ulkoilmafestivaaleilla kestoastiat voivat kuitenkin olla haasteellisia pesumahdollisuuksien takia. Mikäli päädytään kertakäyttöastioihin, tulisi niiden olla valmistettu kierrätettävästä materiaalista ja biohajoavia. Ruokailuvälineitä voidaan valmistaa esimerkiksi puusta tai syötävistä aineksista. Muovisista vesipulloista syntyvää jätettä voidaan välttää osoittamalla yleisölle vesipisteitä, joissa vesipullon saa täyttää ilmaiseksi. Tällöin tulee kuitenkin huolehtia veden juomakelpoisuudesta alueella. (Jones 2010, 316–318.) Monilla suomalaisilla festivaaleilla on siirrytty tarjoilemaan juomatuotteet suoraan PalPan kierrätettävistä muovipulloista tai tölkeistä erillisten muovisten tai lasisten tuoppien sijaan. Toimenpide on paitsi ekologisesti, myös taloudellisesti tehokas, sillä juoman tarjoilu suoraan muovipullosta tai tölkestä nopeuttaa yksittäistä myyntitapahtumaa. (Maula 2010, 20.)

Festivaalien leirintäalueilla syntyy myös huomattavia määriä jätettä. Tähänkin voidaan vaikuttaa tekemällä selkeät säännöt ja ohjeistukset siitä, millaisia tuotteita leirintäalueelle saa tuoda. Näin alueen jätehuolto voidaan suunnitella vastaamaan kävijöiden tuottamaa jätettä. Ennakointi on avaintekijä niin tapahtuman jätehuollon- kuin muidenkin ympäristöasioiden suunnittelussa.

5.1.5. Ympäristöjohtaminen

1990-luvun alussa liiketaloustieteessä kehiteltiin käsite ”ympäristöjohtaminen”, jonka avulla ympäristönsuojelutavoitteet liitettiin osaksi yritysten toimintaa. Ympäristöjohtamisen tavoitteena on korostaa ympäristönsuojelua siten, että yritysten toiminta samalla tehostuu. Tähän pyritään esimerkiksi materiaalien säästämisellä, päästöjen minimoinnilla ja jätehuollon tehokkaalla organisoinnilla. Ympäristöjohtamisen myötä aiempi käsitys siitä, että ympäristönsuojelutoimet lisäsivät yrityksen kustannuksia, on alkanut muuttua. Ympäristöjohtamisen pääasialliseksi työvälineeksi ovat nousseet standardointijärjestöjen suosittelemat ympäristöasioiden hallintajärjestelmät, joista ISO 14001 ja EMAS esitellään luvussa myöhemmin luvussa 5.3. (Lindholm 2001, 131–132.)

Maula (2011) mainitsi arvo- ja ekologisen johtamisen Porvinssirockin tämän vuotiseksi tavoitteeksi. Johtamisen avulla koko festivaaliorganisaatio pyritään sitouttamaan ekologisuuteen. Myös Hanne Bjørsethin (2008b) mukaan ympäristöystävällisen festivaalin tuottaminen lähtee ympäristöjohtamisesta. Kestävään kehitykseen sitoutunut festivaalin johto on edellytys ekologiselle festivaalille, ja johdon tehtävänä on motivoida ja sitouttaa koko organisaatio kestävään kehitykseen (Bjørseth 2008b).

5.2 Indikaattorit

Kestävän kehityksen arvioimiseksi on otettu käyttöön muutamia mittareita, joilla voidaan arvioida tietyn tuotteen tai palvelun ympäristövaikutuksia. Yleisin näistä lienee hiilijalanjälki. Hiilijalanjälki on fyysinen lukema, jonka avulla saadaan parempi käsitys toiminnan vaikutuksesta ympäristöön.

Hiilijalanjälki ilmaistaan haitallisimmaksi kasvihuonekaasuksi luokiteltavan hiilidioksidin määränä kilogrammoissa tai tonneissa. Näin muun muassa kuljetusten, käytetyn energian ja jätteiden vapauttamasta hiilidioksidista muodostuu tapahtuman lopullinen hiilijalanjälki. Toistaiseksi tapahtumatuotannon alalla käytetyt menetelmät ja mitattavat osa-alueet eroavat toisistaan niin merkittävästi, ettei hiilijalanjälkeä voida kuitenkaan pitää pätevänä mittaustyökaluna verrattaessa tapahtumien ekologisuutta toisiinsa. (Jones 2010, 18.)

Tapahtumien hiilijalanjälki voidaan mitata tapahtumassa käytetyn energian, ruokien ja juomien sekä rahtien ja tuotteiden aiheuttamista hiilidioksidipäästöistä. Energian ja kuljetusten aiheuttamat päästöt on suhteellisen helppo mitata. Lukemia voi kerätä mm. suhteuttamalla yleisön määrän alueelle parkkeerattuihin autoihin tai tapahtuman bussikuljetusten määrään. Ruokien ja juomien aiheuttamia päästöjä on pitkän tuotantoketjun takia vaikeampi mitata, mutta tapahtumassa kulutetun ruoan hiilidioksidipäästöjä voidaan vähentää tarjoamalla lähellä tuotettua, kasvis- ja luomupainotteista ruokaa. Rahtien ja tuotteiden aiheuttamien päästöjen mittaaminen on vie laajempi ja haasteellisempi alue, joka helpottuu sitä myötä kun tuotteisiin alkaa ilmestyä valmiita hiilijalanjälkilukemia. (Jones 2010, 18–19.)

Tapahtuman hiilijalanjäljen mittaamisessa voi hyödyntää myös internetistä löytyviä hiilijalanjälkityökaluja. Esimerkiksi juliesbicycle.com -sivuston ilmainen verkotyökalu on kehitetty luovien alojen toimintojen, myös festivaalien, hiilijalanjäljen mittaamiseen. Festivaalien osalta työkalu on tosin suunniteltu Iso-Britannian sisällä toimiville tapahtumille, mutta työkalu itsessään on kaikille hiilijalanjäljestä kiinnostuneille tutustumisen arvoinen. (Julie's Bicycle 2008).

Kun hiilijalanjäljellä viitataan ihmisen tuottamiin hiilidioksidipäästöihin, on sen rinnalle kehitetty lähestymistavaltaan kokonaisvaltaisempi kestävän kehityksen mittari – ekologinen jalanjälki. Ekologinen jalanjälki on indikaattori, joka osoittaa kuinka paljon maapallon luonnonvaroja tarvitaan pitämään yllä tiettyä toimintaa, teollisuudenalaa, tai vaikkapa koko maapallon väestön elintasoja. Rasiituksen määrä mitataan hehtaareissa, ja laskennoissa saadut luvut kertovat kuinka monta hehtaaria tarvitaan nykyisen elintason ylläpitämiseen. Rasiitusta lasketta-

essa huomioidaan esimerkiksi ravinnon, energian ja materiaalien kulutus sekä jätteiden määrä. Ekologinen jalanjälki antaa hyvän käsityksen siitä, miten kulutustottumukset koettelevat ympäristöä, ja toisaalta siitä, miten erilaiset kestävyysohjelmat ovat toimineet. (Jones 2010, 233.) Ympäristöjärjestö WWF:n vuonna 2010 julkaiseman Living Planet -raportin mukaan yhden suomalaisen ekologisen jalanjäljen suuruus on 6,2 hehtaaria. Kaikkiaan suomalainen ihminen kuluttaa 12. eniten luonnonvaroja muiden maiden kansalaisiin verrattuna. Raportin mukaan maapallo kestää enimmillään tilanteen, jossa ihmisen keskimääräinen ekologinen jalanjälki ei ylitä 1,8 hehtaaria. (STT 2010b.)

Tapahtuman vaikutusta ympäristöön voidaan tarkkailla myös erilaisilla bioindikaattoreilla. Bioindikaattorit ilmaisevat ympäristössä tapahtuvat muutokset biologisesti. Herkästi ympäristön muutoksiin reagoivia indikaattorieliöitä ovat esimerkiksi jäkälät, vesien pohjaeläimet ja suurikokoiset vesikasvit. Yhtä hyvin ympäristön huonontuneesta tilasta viestivät myös tietyntylaiset eliöyhteisöt tai saasteiden aiheuttamat havupuiden neulasvauriot. (Vuorisalo 1993, 81–82.)

5.3 Ympäristösertifikaatit ja -standardit

Tapahtumien ekologisuudesta ja arvoista viestivät erilaiset ympäristömerkit ja kunniamaininnat. Sertifikaatteja ja standardeja kehitetään sitä mukaa kun kestävä kehitys saa jalansijaa tapahtumatuotannossa (Jones 2010, 26). Seuraavassa on lueteltu muutamia ekologiseen kestävyys- ja ympäristöystävällisyyteen viittaavia sertifikaatteja ja ympäristöohjelmia, joita voi hyödyntää ympäristöystävällisen tapahtuman suunnittelussa.

Joutsenmerkki

Joutsenmerkki on Pohjoismaiden virallinen ympäristömerkki, jonka avulla voidaan ohjata kulutusta ympäristön kannalta parempiin valintoihin. Merkin voivat saada vain sellaiset tuotteet ja palvelut, jotka omassa ryhmässään kuuluvat ympäristön kannalta parhaiden joukkoon. Merkin vaatimukset on asetettu siten, että enintään 20–30 prosenttia ryhmän tuotteista tai palveluista pystyy läpäisemään ne. Joutsenmerkki huomioi tuotteen tai palvelun ympäristövaikutukset (mm. ilmaston lämpeneminen, vesistöjen rehevöityminen ja ympäristön kemika-

lisoituminen) koko elinkaaren ajalta eli valmistuksessa, jakelussa, käytössä ja poistossa. Joutsenmerkin vaatimuksia uusitaan muutaman vuoden välein, ja tuotteiden on kehityttävä vastaamaan uusia kriteereitä. (Ympäristömerkki 2011.)

Reilu kauppa

Kansainvälinen Reilun kaupan sertifiointijärjestelmä parantaa pienviljelijöiden ja suurtilojen työntekijöiden työ- ja elinoloja sekä ympäristön hyvinvointia kehitysmaissa. Reilun kaupan sertifiointimerkki on riippumaton sertifikaatti, jota käytetään tuotteissa, jotka on sertifioitu kansainvälisten Reilun kaupan kriteereiden mukaisesti. Kriteereihin kuuluu, että pientuottajille maksetaan vähintään Reilun kaupan takuuhintaa, joka kattaa kestävän tuotannon kustannukset. Suurtilojen työntekijät taas saavat vähintään lakien mukaista ja asteittain nousevaa palkkaa, asialliset työolot ja oikeuden liittyä ammattiyhdistyksiin. Lisäksi Reilun kaupan tuotteiden tuotannossa noudatetaan tiukkoja ympäristökriteereitä. Kuluttajille Reilu kauppa tarjoaa mahdollisuuden vaikuttaa positiivisesti kehitysmaissa asuvien ihmisten elämään. (Reilun kaupan edistämisyhdistys ry 2011.)

ISO 14001

ISO 14001 -ympäristöjärjestelmästandardi on yksi kansainvälisen standardoimisjärjestö ISON (International Organization for Standardization) ympäristöasioita käsittelevistä standardeista. ISO 14001 ympäristöjärjestelmämalli on ympäristöjohtamiseen kehitetty työkalu, joka auttaa minkä tahansa tyyppisiä ja kokoisia organisaatioita parantamaan ympäristönsuojelunsa tasoa ja osoittamaan ympäristöasioidensa hyvää hoitoa. ISO 14000 -standardisarjaan sisältyy lisäksi myös muun muassa ympäristöauditointeja, elinkaariarviointeja ja erilaisia ympäristömerkintöjä käsitteleviä standardeja. (Suomen Standardisoimisliitto SFS ry 2011)

EMAS

Toinen kansainvälinen ympäristöjärjestelmä on EMAS (The Eco Management and Audit Scheme) -järjestelmä, joka perustuu EU:n asetukseen organisaatioiden vapaaehtoisesta osallistumisesta yhteisön ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmään. (no. 761/2001). Järjestelmään voivat liittyä kaikki EU- ja ETA -jäsenmaissa toimivat yritykset. EMAS-järjestelmä koostuu ISO 14001 -ympäristöjärjestelmästandardin mukaisesta ympäristöjärjestelmästä sekä ympä-

ristöraportista eli EMAS-selonteosta. Erona ISO-järjestelmään on EMAS-järjestelmän vaatima julkinen ympäristöselonteko. EMAS-järjestelmä vaatii myös ympäristölainsäädännön noudattamista, kun ISO-järjestelmässä riittävät menettelytavat, joilla lain vaatimuksiin tietyn ajan kuluttua päästään. (Europa.eu 2008.)

Green 'n' Clean

Euroopan festivaalien kattojärjestö Yourope antoi vuonna 2006 ohjenuoransa ympäristön suojelemiselle tapahtumissa ja julkaisi Green 'n' Clean -opaskirjan, joka ohjeistaa ekologisiin toimenpiteisiin tapahtumatuotannossa. Järjestö myöntää Green 'n' Clean -ympäristömerkkejä jäsenfestivaaleilleen, jotka täyttävät tietyt Youropen asettamat kriteerit ympäristötyöstä tapahtumissa. Suomessa merkin ovat saaneet kaikki kolme Youropen jäsenfestivaalia; Ruisrock, Provinsirock ja Ilosaarirock. (Yourope 2011.)

A Greener Festival

A Greener Festival Ltd. on voittoa tavoittelematon yritys, jonka tavoitteena on kannustaa kansainvälisiä musiikki- ja taidetapahtumia sekä festivaaleja käyttämään ympäristöystävällisempiä ja kestävämpiä toimintatapoja. A Greener Festival jakaa internetsivuillaan laajasti tietoa kestävästä kehityksestä, tapahtumien ympäristöhaitoista ja ympäristöteoista. Sivuille on koottu myös laaja linkkikoelma kestävästä kehityksestä eri aihealueista. A Greener Festival myöntää vuosittain "Greener Festival Award" -ympäristöpalkintoja esimerkillisille festivaaleille maailmanlaajuisesti. (A Greener Festival 2010.)

6 YHTEENVETO

Tutkimuksen hypoteesina oli, että yleinen kiinnostus ympäristöasioita kohtaan on lisääntynyt, ja tämä on vaikuttanut myös festivaalien toimintaan lisääntyneillä ekologisesti kestävillä toimenpiteillä. Tutkimustuloksista käy ilmi, että väite pitää ainakin osittain paikkansa. Lisääntynyt keskustelu ja yleisön ympäristötietoisuus on johtanut muutoksiin organisaatioiden toiminnassa ja ekologinen kestävyys on nykypäivänä tärkeä arvo festivaaleille.

Tutkimus osoitti, että ekologisuutta pidetään tärkeänä osa-alueena festivaalin toiminnassa. Tuottajatasolla ollaan hyvin tietoisia siitä, että ekologiset arvot ovat nykypäivänä elintärkeitä minkä melkein pä minkä tahansa yrityksen imagolle. Tietoisuus on kuitenkin lisääntynyt vasta muutaman viime vuoden aikana, eikä täydellisiä tuloksia odoteta saavutettavan heti. Sitoutuneisuutta ekologisuuteen ohjaavat toistaiseksi pikemminkin organisaation työntekijöiden henkilökohtaiset tavoitteet, kuin esimerkiksi valtiotasolta tulevat velvoitteet. Näin ollen kestävän kehityksen suunnittelu festivaalien tuotannossa on hidas prosessi, joka kehittyy enimmäkseen organisaation sisäisten työntekijöiden toimesta ja motivaatiosta.

Sähköpostihaastattelun tulosten perusteella voidaan olettaa, että ekologisten periaatteiden huomioiminen on vapaaehtoista, mutta nykypäivänä jokseenkin välttämätöntä organisaation toiminnalle. Vaikka sitoutuneisuutta ekologisuuteen kuvaillaan vahvaksi, vaikuttaa siltä, että järjestelmällisiä työkaluja ekologisuuden edistämiseksi kaivataan lisää. Ajankohtaisen tiedon hankinnassa erityisesti keskustelu ja yhteistyö muiden festivaalien kanssa koetaan tärkeäksi. Olisikin tärkeää panostaa yhteistyöhön siten, että tapahtumatuotannon alalle saataisiin yhtenäiset pelisäännöt ja suositukset, jotka hyödyttävät sekä ympäristöä että festivaaleja.

Vaikka asenteet ekologisesti kestävästä kehityksestä kohtaan ovat myönteiset, ei tutkimus anna luotettavaa yleiskuvaa organisaatioiden konkreettisten ekotekojen toimivuudesta. Jopa haastateltavat itse olivat sitä mieltä, että ekologisuuden valvontaa festivaaleilla tulisi vielä tehostaa. Organisaation johtotasolla myös ymmärretään, että ekologisesti kestävä festivaalin toteuttamiseksi ekologisuus-

den tulee olla itseisarvo kaikille organisaation työntekijöille, yhteistyökumppanit mukaan lukien.

Tulokset osoittavat, että festivaaleilla ollaan halukkaita toimimaan ekologisen kestävyiden puolesta, mikäli käyttökelpoisia toimintamalleja löydetään. Taloudellisuuden rinnalle toiseksi toimintaa määrittäväksi kriteeriksi on noussut ekologisuus ja kestävä kehitys. Ekologisuus ei kuitenkaan saisi tuottaa tappiota, ja tulevaisuuden haasteet nähdäänkin ekologisen kestävyiden kustannuksissa. Tähän asti kestävä kehityksen mukaiset toimintatavat eivät ole aiheuttaneet juurikaan lisäkustannuksia organisaatiolle, ja ekologisuuteen panostaminen on ollut kaikin puolin kannattavaa.

Vastausten perusteella vaikutti myös siltä, että organisaatioissa olisi hyvä olla ainakin yksi nimetty ympäristövastaava, jonka tehtävänä on arvioida ja kehittää festivaalin ekologisuutta. Vaihtoehtoisesti tätä tehtävää voi suorittaa myös alihankkija. Ekologisten periaatteiden huomioimisen jäädessä tasapuolisesti kaikkien organisaation työntekijöiden harteille, on käytännön toiminta melko tehontonta ja hitaasti käynnistyvää. Ekologisuuden kehittämiseksi ja jatkuvuuden takaamiseksi festivaaleilla kaivattaisiin organisaatioiden toimintaan enemmän järjestelmällisyyttä sekä asiantuntevaa johtajuutta, jonka myötä koko organisaatio saadaan sitoutumaan ekologisuuteen.

LÄHTEET

Berners-Lee, Mike 2010. How bad are bananas? The carbon footprint of everything. London: Profile Books Ltd.

Bjørseth, Hanne 2008a. Organizing and starting the work. Teoksessa Grip/Øyafestivalen (toim.) Environmental handbook. Viitattu 28.4.2011 <http://www.environmental-handbook.com/>.

Bjørseth, Hanne 2008b. Purchase routines. Teoksessa Grip/Øyafestivalen (toim.) Environmental handbook. Viitattu 9.3.2011 <http://www.environmental-handbook.com/>.

CO2-raportti.fi 2009. Tuulisähkö pienentää Ruisrockin hiilijalanjälkeä 7 tonnia. Viitattu 28.4.2011 http://www.co2-raportti.fi/?heading=Tuulis%C3%A4hk%C3%B6-pienent%C3%A4%C3%A4-Ruisrockin-hiilijalanj%C3%A4lke%C3%A4-7-tonnia&page=lansi-suomen_laani&news_id=324

Europa.eu 2008. Tiivistelmät EU:n lainsäädännöstä. Yhteisö ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmä (EMAS-järjestelmä). Viitattu 4.5.2011 http://europa.eu/legislation_summaries/other/l28022_fi.htm.

Haila, Yrjö 2001. Ympäristöherätys. Teoksessa Haila, Yrjö & Jokinen, Pekka (toim.) Ympäristöpolitiikka. Jyväskylä: Gummerus, 21–40.

Helkala, Terhi 2009. Jukolan viestin jätehuollon suunnittelu. Laurea-ammattikorkeakoulu Hyvinkää. Ammattikorkeakoulun opinnäytetyö. co2

Ilmasto.org. 2010. Ilmastonmuutos lyhyesti. Viitattu 21.2.2011 <http://www.ilmasto.org/ilmastonmuutos/lyhyesti.html>.

Jätelaki 1072/1993.

Jokinen, Pekka & Tirkkonen, Juhani 2001. Ympäristö ja politiikka. Teoksessa Haila, Yrjö & Jokinen, Pekka (toim.) Ympäristöpolitiikka. Jyväskylä: Gummerus, 77–78.

Julie's Bicycle 2008. IG Tools. Viitattu 2.5.2011 <http://www.juliesbicycle.com/ig-tools>.

Kallio, Tero 2010. Flow jatkaa odotetusti Suvilahdessa, myös Flow-joululippuja tarjolla. Noise.fi. Viitattu 3.5.2011 <http://www.noise.fi/uutiset/index.php?keyword=Flow%20Festival>.

Koivusalo, Salla & Heinonen, Ulla 2006. Eco-Efficient Major Event manual. – greening the events. Layman's report. Viitattu 12.4.2011 http://www.dipoli.tkk.fi/ymparisto/ecomass/ecomass_2006_en.pdf.

Kuhmonen, Pirkko Liisi 2006. Aluekehitystyö ja kulttuurisesti kestävä kehitys kulttuuripolitiikan näkökulmasta. Teoksessa Siivonen, Katriina (toim.) Kulttuurista kestävyttä. Ethnos-toimite 12. Vaajakoski: Gummerus, 74–79.

Kuntalaki 365/1995.

Kuusisto, Esko 2005. Ilmastomuutos. Teoksessa Gustafsson, Jaana (toim.) Maailmanlaajuiset ympäristöongelmat. Uhkakuvista yhteistyöhön. Turun yliopiston täydennyskoulutuskeskus. Turun yliopiston täydennyskoulutuskeskuksen julkaisuja A 89.

Lindholm, Pirita 2001. Ympäristönsuojelu yrityksissä. Teoksessa Haila, Yrjö & Jokinen, Pekka (toim.) Ympäristöpolitiikka. Jyväskylä: Gummerus, 130–140.

Mäenpää, Arto. Hcsanomat.fi 2010. Provinssirock keräsi 62 000 kävijää.

Maula, Iina 2010. Kestävää kehitystä tapahtumatuotannossa: Vihreät haasteet ja tulevaisuus Provinssirock festivaalilla. Seinäjoen Ammattikorkeakoulu. Ammattikorkeakoulun Opinnäytetyö.

Nordic Offset Oy 2011. Hillitse ilmastomuutosta – huolehdi hiilijalanjäljestäsi. Viitattu 3.5.2011 <http://www.nordicoffset.com/no.php?noPage=mitateemme>.

Puohiniemi, Martti 2003. Löytöretki yrityksen arvomaailmaan. Espoo: Limor Kustannus.

Reilun kaupan edistämisyhdistys ry 2011. Reilun kaupan kriteerit. Viitattu 14.4.2011 <http://www.reilukauppa.fi/index.php?48>.

STT 2010a. Helteessä juhlittu Ruisrock ylitti kävijätavoitteensa. Viitattu 8.4.2011 <http://www.nelonen.fi/uutiset/viihde/helteess%C3%A4-juhlittu-ruisrock-ylittik%C3%A4vij%C3%A4tavoitteensa>.

STT 2010b. Suomalaisten ekologinen jalanjälki kasvoi. Viitattu 18.4.2011 <http://www.hs.fi/kotimaa/artikkeli/Suomalaisten+ekologinen+jalanj%C3%A4lki+kasvoi/1135260867031>.

Suomen luonnonsuojeluliitto 2011. Kansainvälinen ilmastopolitiikka. Viitattu 28.4.2011 <http://www.sll.fi/luontojaymparisto/ilmastonmuutos/kansainvalinen-ilmastopolitiikka>.

Suomen Standardisoimisliitto SFS ry 2010. Ympäristöjärjestelmä. Viitattu 18.4.2011 <http://www.sfs.fi/iso14000/ymparistojarjestelma/>.

Terveysuojelulaki 734/1994.

Ulkoasiainministeriö 2007. Kansainväliset ympäristösopimukset ja Suomen kehityspolitiikka. Helsinki: Ulkoasiainministeriö.

Ulkoilulaki 606/1973.

Valtion ympäristöhallinto 2010a. EU:n ilmasto- ja energiapaketti. Viitattu 28.4.2011 <http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=264826&lan=FI>.

Valtion ympäristöhallinto 2010b. Malaska, Pentti 1994. Kestävä kehitys: raportti määritelmää pohtineen työryhmän keskusteluista. Viitattu 21.2.2011 <http://www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=85409&lan=fi>.

Valtion ympäristöhallinto 2010c. Mitä on kestävä kehitys. Viitattu 23.2.2011 <http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=280280>.

Valtion ympäristöhallinto 2010d. Kansallinen kestävä kehityksen strategia. Viitattu 14.4.2011 <http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=50538>.

Valtion ympäristöhallinto 2010e. Ympäristölainsäädäntö. Viitattu 14.4.2011 <http://www.ymparisto.fi/default.asp?node=254&lan=fi>.

Valtion ympäristöhallinto 2010f. Natura 2010 –verkosto. Viitattu 18.4.2011 <http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=79440>.

Hcsanomat 2010. Provinssirock keräsi 62 000 kävijää. Viitattu 15.4.2011 <http://www.hcsanomat.fi/provinssirock-kerasi-62-000-kavijaa/>.

Vuorisalo, Timo 1993. Ympäristöekologia. Ympäristönsuojelun ekologiset perusteet ja alkuperäisen luonnon suojelu (2. painos). Turun yliopiston täydennyskoulutuskeskus. Turun yliopiston täydennyskoulutuskeskuksen julkaisuja A 5.

Wahlström, Erik 1994. Ympäristöriskit. Kokonaiskuvaa etsimässä. Suom. Seppo Pentikäinen ja Eeva-Liisa Hallanaro. Jyväskylä: Gymerus.

Ympäristöministeriö 2009. Kansallinen kestävä kehityksen kokonaisarviointi 2009. Viitattu 14.4.2011 <http://www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=113216&lan=sv>.

Ympäristömerkki 2011. Mikä Joutsenmerkki on? Viitattu 14.4.2011 http://www.ymparistomerkki.fi/ymparistomerkki/mika_joutsenmerkki_on

Ympäristönsuojelulaki 86/2000.

Yourope 2011. Green 'n' Clean – introduction. Viitattu 18.4.2011 http://www.yourope.org/green_clean.aspx.

SÄHKÖPOSTIHAASTATTELUT

Lääveri, Pia 2011. Kestävä kehitys tapahtumatuotannossa / Opinnäytetyökysely. Email laura.koskinen@windowslive.com 22.2.2011.

Maula, Iina 2011. Kestävä kehitys tapahtumatuotannossa / Opinnäytetyökysely. Email laura.koskinen@windowslive.com 21.2.2011

Niemelä, Mikko 2011. Kestävä kehitys tapahtumatuotannossa / Opinnäytetyökysely. Email laura.koskinen@windowslive.com 23.3.2011.

LIITTEET

Liite 1 Sähköpostihaastattelu

Hei,

opiskelen Humanistisessa Ammattikorkeakoulussa kulttuurituotantoa ja teen opinnäytetyötäni ekologisuudesta tapahtumatuotannossa. Kyseessä on kartoitettava tutkimus, jonka tulokset perustuvat muutamien suomalaisten suuren luokan festivaalien järjestäjäorganisaatioilta saamiini tietoihin.

Opinnäytetyön tarkoitus on antaa yleiskuva Suomen festivaalikentän ekologisuuden nykytilasta ja kestävä kehityksen haasteista tapahtumatuotannossa. Käsittääkseni (festivaalin nimi) tuotannossa on aktiivisesti huomioitu myös ympäristöasiat, ja olisinkin kiitollinen mikäli vastaisitte asiantuntijanäkökulmastanne alla oleviin kysymyksiin 25.2.2011 mennessä.

Kiittäen,

Laura Koskinen

p. +35840 706 1134

EKOLOGISUUS KÄYTÄNNÖSSÄ

1. Toimenkuvanne organisaatiossa? Kuinka kauan olette työskennelleet nykyisessä toimessa?
2. Miten ymmärrätte ekologisen kestävyys käsitteen tapahtumatuotannossa? (Mitä se sisältää ja mitä se ei sisällä?)
3. Jos ajatellaan ekologista kestävyttä, millaisiin asioihin tapahtumassanne kiinnitetään erityistä huomiota?
4. Kenellä organisaatiossanne on vastuu ekologisten periaatteiden huomioimisessa?
5. Mistä pääasiallisesti hankitte tiedon hyvistä, ekologisista käytännöistä?
6. Miten valvotte ekologisuutta tapahtumassanne?

ARVOT JA IMAGO

7. Liittyykö toimintastrategiaanne olennaisesti ekologisuus?
8. Miten ekologisuuteen liittyvät arvot ja toimenpiteet ovat muuttuneet organisaatiossanne vuosien varrella? Miksi?
9. Miten kuvailisitte organisaationne sitoutuneisuutta ekologisuuteen?
10. Kuinka tärkeänä pidätte ekologisuutta tapahtumanne imagon kannalta?

KOHTI KESTÄVÄÄ TAPAHTUMAA

11. Millaisia haasteita ekologinen toiminta asettaa?
12. Miten ekologisuus vaikuttaa tapahtumanne talouteen?
13. Millaisia pitkän tähtäimen tavoitteita teillä on tapahtumanne ekologisuuden kannalta?